

POLSKO-LITEWSKI
FUNDUSZ WYMIANY
MŁODZIEŻY

JAKOŚĆ

a nie JAKOŚ

Spis treści

7

CZĘŚĆ 1

*Jakość w projektach
Polsko-Litewskiego
Funduszu Wymiany
Młodzieży*

65

CZĘŚĆ 2

*Przygotowania
polsko-litewskich
projektów
młodzieżowych*

Wstęp

Z wielką przyjemnością oddajemy w Wasze ręce publikację *Jakość, a nie jakoś*, która składa się z dwóch części – *Jakość w projektach Polsko-Litewskiego Funduszu Młodzieży* oraz *Przygotowanie polsko-litewskich projektów młodzieżowych*. Obie części publikacji powstały dzięki zaangażowaniu naszych beneficjentów oraz osób współpracujących z Funduszem.

Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży powstał, aby poprzez dofinansowanie projektów wspierać inicjatywy młodych ludzi, które budują współpracę pomiędzy narodami Polski i Litwy. Dzięki realizowanym projektom nasze narody mają szansę na rozwijanie przyjaznych stosunków, inspirowanie się, wzajemne zbliżenie, wymianę doświadczeń, a przede wszystkim niwelowanie stereotypów i uprzedzeń, jakie występują pomiędzy nimi.

Raz do roku Fundusz ogłasza konkurs wniosków, w ramach którego wnioskodawcy składają do Narodowej Instytucji Zarządzającej Funduszem wiele ciekawych projektów. Każdy wniosek rozpatrywany jest przez ekspertów pod kątem wymogów formalnych oraz merytorycznych. Mają oni za zadanie dopilnować, aby propozycja wnioskodawców była najwyższej jakości i pozwoliła realizować polsko-litewski projekt na wysokim poziomie. Na czym zatem opiera się jakość projektów? Czego należy unikać? Co powoduje, że projekty stają się edukacyjnie atrakcyjne? Jak je przygotować? Na te i wiele innych pytań znajdziecie odpowiedź w publikacji.

Naszym celem jest zaopatrzyć Was w wiedzę, która pozwoli Wam zrozumieć sens realizowania projektów, ich cele oraz pewne zasady, tak aby Wasze przedsięwzięcia okazały się udane dla wnioskodawców, ale przede wszystkim dla uczestników. Na początek zastanawiamy się, kim są główni aktorzy naszych projektów, jaka jest ich rola i jak za pomocą edukacji pozaformalnej ich aktywizować. Następnie rozważymy, czym w Waszych projektach jest edukacja międzykulturowa. Na koniec pod pióro weźmiemy równe partnerstwo w realizacji projektów.

Życzymy przyjemnej lektury!

Część 1

*Jakość w projektach
Polsko-Litewskiego
Funduszu Wymiany Młodzieży*

Spis treści

cz. I

Część 1		7
Aktywne uczestnictwo młodzieży >>>>		7
Część 2		15
Edukacja pozaformalna >>>>>>		15
Część 3		21
Edukacja międzykulturowa >>>>		21
Część 4		27
Równe partnerstwo >>>>>>>>		27
Część 5		33
Upowszechnianie rezultatów >>>		33
Część 6		43
Problemy i ich rozwiązania >>>>>		43
Część 7		51
Ciekawe gry i zabawy >>>>>>>>		51

1.

*Aktywne
uczestnictwo
młodzieży*

U

dział młodzieży w projekcie to naturalny i zrozumiały wymóg przedsięwzięć, które dofinansowuje Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży. To właśnie ta grupa odbiorców jest dla Funduszu priorytetowa oraz to do nich kierowane są wszystkie podejmowane działania. Aby jaśniej wyrazić tę ideę, Fundusz włączył aktywne uczestnictwo młodzieży do siedmiu podstawowych filarów jakości projektów.

Ewaluacja merytoryczna wniosków oraz końcowa ewaluacja projektów, organizowana przez Fundusz na koniec roku projektowego, pokazują jednak, że koncept aktywnego uczestnictwa młodzieży nie do końca jest dla wszystkich jasny i zrozumiały. Dorosli często nie ufają młodym, obawiają się ich spontanicznych działań czy nieznajomości administracyjnej strony projektów, czyniąc z nich biernych uczestników. Czy tak właśnie musi być? Czy nie ma sposobu na to, aby zaktywizować młodzież? Jak to zrobić?

W pierwszej kolejności ważne jest, aby organizator zrozumiał, czym jest aktywne uczestnictwo oraz jakimi prawami się rządzi. Następnie powinien zobaczyć, jaką rolę może z jednej strony odgrywać młody człowiek, a z drugiej dorosły – koordynator, opiekun w projekcie. Na końcu ważne, by dowiedział się, jak aktywizować młodzież oraz jak jej nie zniechęcać.

Uczestnictwo to współdecydowanie!

Teorii uczestnictwa znajdziecie w literaturze przedmiotu wiele. Każda z nich będzie przedstawiona w różnym kontekście, będzie omawiać różne aspekty tego zagadnienia. Nasze uczestnictwo w całości odnosi się do projektów młodzieżowych, w których grupa uczestniczy. UNICEF uczestnictwo określa jako proces współpodejmowania decyzji dotyczących danej jednostki oraz społeczeństwa, w którym jednostka żyje. Jest to fundamentalne prawo obywatela i środek, wedle którego demokracje powinny być mierzone. Wilson wyróżnił dwie kategorie uczestnictwa: powierzchowną, sztuczną, zwaną tokenizmem, oraz drugą, będącą aktywnym, „głębokim” uczestnictwem. Nas interesować będzie tylko ta druga

kategoria, pierwszą natomiast będziemy starali się eliminować z naszych projektów, stawiając na aktywną, pełną pasji młodzież. Tak jak uczestnictwo tłumaczy UNICEF, tak i projekty młodzieżowe winno cechować współdecydowanie.

Dlaczego jest to tak ważne?

Aktywizacja tych młodych ludzi zapewnia im zdobywanie nowych umiejętności, kompetencji i – co najważniejsze – przygotowuje ich do roli aktywnego obywatela. *Przejdźcie przez wszystkie etapy projektu ma przede wszystkim wymiar edukacyjny, związany z odnalezieniem się w przyszłości przez młodą osobę na rynku pracy* – uświadamia Aleksandra Książopolska z Gdańskiego Archipelagu Kultury. Udział w projektach dzięki edukacji pozaformalnej pomaga w praktyczny sposób nabyć umiejętności, których nigdzie indziej nie uzyskają. Pozbawienie młodych ludzi szansy bycia realnie odpowiedzialnym za realizację projektu to odebranie im możliwości podniesienia swoich umiejętności, kompetencji, zwiększenia wiedzy. Celem projektu młodzieżowego jest właśnie budowa aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, pełnego ludzi mądrych, radzących sobie w życiu.

Projekty młodzieżowe to projekty inspirowane, tworzone i realizowane przez młodzież, a nie tylko dla młodzieży!

Kim są ci młodzi ludzie?

W projektach młodzieżowych Funduszu może uczestniczyć każdy, kto ma skończone 13 lat i nie skończył jeszcze 30. Może pochodzić z dużego miasta lub małej wioski. Uczestnikiem może być każda osoba, która chce się zaangażować, każda – niezależnie od statusu społecznego, grubości portfela, stanu zdrowia czy ocen w szkole. Ważne jest natomiast, aby ten młody człowiek chciał uczestniczyć w realizacji projektów i aby zdawał sobie sprawę, z czym to się wiąże, co mu to da oraz ile będzie miał z tego przyjemności.

Rola „informatora” należy do koordynatorów projektów; czasami są to nauczyciele, wychowawcy z domów kultury lub stowarzyszeń, innym razem to uczniowie albo studenci. Ważne jest, by ta osoba poinformowała innych o możliwościach, następnie zaktywizowała ich do działania oraz wspierała w realizacji projektu. Często zdarza się, że koordynatorzy przedkładają swoją rolę nad rolę młodzieży. Tłumią wówczas zapał młodych ludzi i próbują wszystko za nich zrobić. Należy wówczas pamiętać, że młodzież to nie dekoracja projektu, lecz jego twórca! Warto zainwestować czas w budowanie zespołu (o czym jeszcze na następnych stronach publikacji) i zidentyfikowanie oraz wspólne opisanie swoich ról.

Częstym błędem pojawiającym się przy tworzeniu projektu jest organizacja go przez koordynatorów bez udziału młodych, a z przeznaczeniem dla nich. Dodatkowo błąd ten potęguje planowanie rekrutacji na podstawie różnego rodzaju kryteriów (oceny, zachowanie, znajomość języków). Projekty młodzieżowe powinny być tworzone przez młodzież, tym samym tylko ci najbardziej zaangażowani powinni być uczestnikami takiego przedsięwzięcia. Rekrutacja ze względu na umiejętności, status społeczny oraz wszelkie inne czynniki mogące wykluczyć z projektu są niezgodne z celami Funduszu i edukacji pozaformalnej.

Uczestnictwo młodzieży na każdym etapie projektu to jedna z najważniejszych zasad Funduszu. Tylko wówczas jesteśmy pewni, że młodzież angażuje się w projekt w całej okazałości oraz korzysta z niego w pełnym wymiarze. To młodzi ludzie na etapie przygotowania powinni wymyślać projekt, ustalać jego cele, określać formę, dzielić się zadaniami i przygotowywać do jego realizacji. To właśnie oni powinni prowadzić warsztaty, zajęcia integracyjne, gry i metody. W gestii uczestników leży to, jak będzie wyglądało ich wieczorne podsumowanie dnia (ewaluacja). To oni na końcu projektu powinni pamiętać o upowszechnianiu działań i ich rezultatów oraz wdrażać je w życie. Zadań dla młodzieży jest mnóstwo, dlatego właśnie ona powinna decydować o tym, kto jest za co odpowiedzialny, czy dadzą sobie radę. Pomocny w tym może być tak zwany trójkąt uczestnictwa, zgodnie z którym do aktywnego zaangażowania się konieczna jest równowaga pomiędzy trzema wymiarami: wyzwaniem, powiązaniem i możliwościami.

WYZWANIA – są bodźcem uczestnictwa. Powinny być na tyle atrakcyjne, by młoda osoba chciała się w nie zaangażować i im poświęcić. Pamiętajmy jednak, że to, co dla nas jest wyzwaniem, niekoniecznie będzie tak postrzegane przez uczestników młodzieżowych.

MOŻLIWOŚCI – można je analizować na dwa sposoby. Jako możliwości samych uczestników – czy dadzą sobie radę, czy sprostają zadaniu. Drugim aspektem są możliwości, jakie niesie im projekt, czyli wiedza, doświadczenie, umiejętności. Świadomość, że projekt daje im możliwość zmiany siebie, otoczenia, rówieśników, wpływa na poziom zaangażowania. Wyzwania i możliwości są ze sobą ściśle powiązane i muszą pozostawać w dynamicznej równowadze.

POWIĄZANIA – stanowią swoisty łańcuch, który spina działania młodych ludzi i na którym można polegać. Uczestnicy muszą czuć się związani przez innych ludzi, instytucje, wspólne cele, kultury, aby mogli pracować nad danym wyzwaniem. Powiedzenie „w grupie siła” doskonale oddaje pojęcie „powiązania”. Integracja i wiara w to, że można polegać na sobie, są motorem działania.

Młdzież to nie dekoracja projektu, lecz jego twórca!

Aktywizacja to podstawa

Źle pojmowane uczestnictwo młodzieży może przynieść wiele szkód i problemów. Warto poświęcić trochę czasu na rozpracowanie tego terminu wraz z uczestnikami projektu. Spróbujcie znaleźć w nich pasję i zamieńcie ją na realne działania. Nie ograniczajcie ich w wymyślaniu projektów. Czasami nawet najbardziej abstrakcyjny pomysł może okazać się strzałem w dziesiątkę. Jarosław Wygnański zauważył: *Po pierwsze własny przykład. Kilku pasjonatów pracujących społecznie od razu zostanie dostrzeżonych przez młodzież. Aktywność dorosłych, koordynatora potrafi zmobilizować nawet najbardziej obojętnego młodego człowieka.*

Zdaniem Bogusława Szkwarka z Miastckiego Towarzystwa Oświatowego należy pamiętać, że *wdrażanie młodzieży w działania na wszystkich etapach projektu sprawia, że młodzi ludzie czują się odpowiedzialni za efekt finalny* – dodaje Bogusław Szkwarek z Miastckiego Towarzystwa Oświatowego.

Warto zadbać o integrację, poznanie potrzeb i możliwości uczestników. Możecie zastosować wiele ciekawych gier i metod, które na początku spotkania pozwolą Wam rozpoznać ich potrzeby, możliwości i umiejętności. Natomiast jeśli podczas warsztatów zobaczycie, że zapał uczestników gaśnie, to zastosujcie tak zwane energizery, które ożywią Waszą młodzież.

Ważnym elementem jest również ukazanie uczestnikom, że nauka, edukacja nie musi być bierna, a wprost przeciwnie – może być aktywna, rozrywkowa, czasami nawet szalona. Poważne tematy nie zawsze muszą mieć formę wykładu. Poznanie miasta niekoniecznie musi się wiązać z wycieczką z przewodnikiem. Czasami wystarczy wymyśleć nietypową prezentację swojego miasta, skonstruować grę miejską, zaangażować lokalną społeczność. Im bardziej ciekawa metoda, tym większe zaangażowanie uczestników.

✘ Unikajcie!!!

Tworzenia koncepcji projektu, wyboru tematu, opracowania celów bez udziału młodzieży.

Wyręczania uczestników z ich obowiązków.

Rozdzielania zadań bez poszanowania indywidualizmu młodego człowieka, jego zdolności i chęci.

Stosowania biernych metod projektowych, np. zwiedzania z przewodnikiem.

Krytykowania.

Kontroli.

Gdy tematykę wybiera młodzież, projekt zawsze kończy się zwycięstwem!

2.

*Edukacja
pozaformalna*

Edukacja pozaformalna stała się w obecnych czasach modnym, ale nie do końca zrozumiałym tematem. Dyskutuje się o jej uznawalności, definicjach i praktycznym aspekcie. Porównuje się ją z edukacją formalną, podkreślając ich komplementarny charakter. Jednak gdy poprosicie kogoś, by wyjaśnił Wam, czym jest edukacja pozaformalna – pojawia się problem. Poniższe wywody są pokłosiem konferencji na temat tego rodzaju edukacji oraz bazują na doświadczeniu wielu ludzi realizujących projekty młodzieżowe.

Projekty realizowane w ramach Funduszu stwarzają ich młodym uczestnikom możliwości nabywania wiedzy, umiejętności i kompetencji potrzebnych w życiu codziennym lub w ich przyszłej pracy zawodowej. Tym samym są instrumentem edukacji pozaformalnej, która jest następnym ważnym filarem projektów Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży.

Opisując edukację pozaformalną, o wiele prościej jest ją zdefiniować na podstawie różnic, jakie występują pomiędzy nią a edukacją formalną. Istnieje wiele definicji funkcjonujących w różnych krajach Europy; jedni uważają, że edukacja pozaformalna czy uczenie się nieformalne oznaczają uczenie się w ramach codziennych zajęć, w pracy, w rodzinie, w czasie wolnym, po szkole itp. Inna definicja przedstawiona w publikacji „Doświadczać uczenia” mówi: (...) *edukacja nieformalna tradycyjnie jest rozumiana szeroko jako te sposoby uczenia się, które istnieją poza systemem edukacji formalnej*. Powstawanie nowych definicji edukacji pozaformalnej jest procesem naturalnym, wynikającym z jej nieformalnego charakteru. Punktem wspólnym, łączącym jest jednak cecha tej edukacji, która mówi o jej wyjściu poza sztywny system edukacji formalnej i przekazywaniu wiedzy w warunkach naturalnych.

W sektorze działalności młodzieżowej uczenie się nieformalne odbywa się w ramach inicjatyw młodzieżowych i przedsięwzięć w czasie wolnym, zajęć w grupach rówieśniczych i działań wolontariackich. Jedni traktują edukację pozaformalną jako novum w uzupełnianiu systemu edukacji formalnej, inni natomiast podchodzą do niej jako do swoistej metody pracy z młodzieżą. Prawda jednak zawsze leży po środku i wcale nie musi się wykluczać. Warto, by rozumieć,

że edukacja pozaformalna jest zarówno procesem uczenia się, jak i atrakcyjną dla młodzieży metodą nabywania nowych umiejętności.

Doświadczając życia!

Edukacja pozaformalna ma na celu przygotowanie jej uczestników do życia w społeczeństwie, które stawia przed nami coraz bardziej złożone zadania. *Jest także planowanym, dalekosiężnym przygotowaniem jednostek do bycia kompatybilnym z nowymi okolicznościami w świecie – zarówno tym bliższym, jak i dalszym* („Doświadczając uczenia”, Warszawa). W procesie edukacji w naturalnym środowisku w trakcie projektu młody człowiek zyskuje praktyczne spojrzenie na problemy życia codziennego. Pozwala mu to sprawdzić siebie oraz stworzyć okazje do nauki nowych przydatnych rzeczy. Edukacja pozaformalna nie jest jednak edukacją incydentalną, gdyż jest procesem zaplanowanym, posiadającym strukturę, etapy realizacji oraz narzędzia pozwalające zmierzyć efekty działań edukacyjnych. Każdy projekt przebiega według planu, w którym określone są: grupa docelowa (odbiorcy projektu), cele, zakładane rezultaty, harmonogram działań itp. Działania w ramach projektu są monitorowane, ewaluowane oraz raportowane.

Agnieszka Mróz, koordynatorka projektu „Grająca społeczność”, tłumaczy: (...) *edukacja pozaformalna jest nauką poprzez doświadczenie. Kluczowe znaczenie ma przy tym moment refleksji nad tym, czego się doświadczyło. Tylko wtedy bowiem możliwe jest zdobycie nowych umiejętności, wiedzy i spojrzenia na świat – uświadomienie sobie tego, co właśnie osiągnęłam/osiągnęłam.* Element ewaluacji działań projektu to kluczowy moment procesu edukacji pozaformalnej. Aby zrozumieć, jakie zaszły w danym działaniu procesy, czego nowego się nauczyliśmy, z czym mieliśmy problem, należy dane działanie poddać podsumowaniu, z którego wypłyną wnioski na przyszłość. Warto wówczas przeanalizować nie tylko same działanie, ale także nastrój, odczucia uczestników. Czasami to, co nam wydaje się dobrze zrealizowane, niekoniecznie sprawiło młodzieży przyjemność, a może nawet przysporzyło jej problemów.

*Powiedz mi, a zapomnę,
pokaż mi, a zapamiętam,
pozwól mi wziąć udział,
a zrozumieć...*

Dzięki ewaluacji możemy dowiedzieć się, jak modyfikować proces edukacji, jakie dobierać metody, jak aktywizować siebie nawzajem i jak zmieniać projekt.

Mistrz i uczeń – role

Z pierwszego rozdziału w jasny sposób wynika, że głównymi aktorami projektu są uczestnicy młodzieżowi i osoby ich wspierające: koordynatorzy, opiekunowie, nauczyciele. Relacje, jakie powinny łączyć te dwie grupy, to jedna z głównych cech edukacji pozaformalnej, która mocno odróżnia ją od formalnego systemu nauczania.

Edukacji pozaformalnej doświadczać można zarówno w grupie, jak i pod okiem mentora – mistrza. Kogoś, kto stanowi wsparcie w zdobywaniu życiowej wiedzy i nowych umiejętności. W atmosferze szacunku wobec mistrza, a z drugiej strony – troski o podopiecznego, skuteczniej i bardziej płynnie można osiągnąć porozumienie co do stawianych wymagań, zakresu prezentowanej wiedzy i oczekiwanych rezultatów („Doświadczać uczenia”, Warszawa).

Mistrz powinien w codziennym byciu z podopiecznym wypracowywać sobie autorytet poprzez współpracę z nim. Powinien stać się swego rodzaju podporą, stymulatorem, unikając przy tym relacji szef – podwładny. Więzy, jakie charakteryzują ten związek, powinny być oparte na zaufaniu, współpracy, rozumieniu. Nie oznacza to, że od razu koordynator będący w życiu codziennym nauczycielem straci autorytet. Należy w taki sposób budować te relacje, aby realizować projekt na podwalinach jasnych partnerskich założeń.

Oktawia Gorzeńska, koordynatorka projektu „Jak inni nas postrzegają”, tłumaczy: *Atrakcyjność edukacji pozaformalnej polega nie tylko na wyjściu poza szkolne mury, ale także na przekraczaniu ram narzuconych przez system i tradycję. Tutaj młodzież jest pełnoprawnym partnerem, który współtworzy, współdziała i współkoordynuje. Odpowiedzialność za działania jest atrakcyjna, mimo że czasem niesie ze sobą gorycz porażki. Jednak to bezcenne doświadczenie. Nie można bać się zmian, nie trzeba wiać się utraty autorytetu. Edukacja pozaformalna wymaga szybkiej reakcji i umiejętności współpracy z młodzieżą, tak więc podejście „z góry” do uczniów z pewnością nie przyniesie dobrych rezultatów. Trzeba zdać się na intuicję oraz... poznać wiele metod stosowanych w edukacji pozaformalnej.*

W edukacji pozaformalnej role nie są stałe przypisane, ich zmienność jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech tej formy edukacji. Doświadczenia w realizacji procesu edukacji pozaformalnej pokazują bowiem, że uczestnicy przyjmują

także rolę mistrza. Niejednokrotnie po analizie umiejętności uczestników okazuje się, że mają oni zdolności, które pozwalają im być mistrzami w jakiejś dziedzinie projektu. Wspomniane poczucie odpowiedzialności za efekt końcowy sprawia, że młodzież stara się nawzajem wspierać, wspólnie budując jakość danego projektu, a przede wszystkim chcąc się wykazać. Rolą koordynatora – mistrza jest wówczas cierpliwie wspierać, obserwować i uczyć się od uczestników tego, czego często się nie wie, a w odpowiednim momencie wspomóc, wesprzeć, zareagować w duchu partnerstwa.

Metody edukacji pozaformalnej

Często zadajemy sobie pytanie, jak „zwabić” młodzież i sprawić, by była ona aktywna. Edukacja pozaformalna daje szansę młodzieży poznać na własnej skórze, jak rozwiązywać konflikty, organizować przedsięwzięcia oraz doświadczyć wielu innych drobnych rzeczy potrzebnych w życiu codziennym. Kartą przetargową edukacji pozaformalnej są jej aktywne i nieograniczone metody pracy. To właśnie one mają za zadanie „wciągnąć” młodych ludzi w proces edukacji pozaformalnej i sprawić, że w aktywny i przyjemny sposób będą jej aktorami. Nie ma spisu metod tej edukacji, ponieważ ich pula jest wciąż otwarta i można do niej wrzucać wszystkie gry i zabawy, które za pomocą działań pozwalają odkryć nowe rzeczy, nauczyć się czegoś, rozwinąć swoje zdolności. Metody edukacji pozaformalnej cechuje duża interaktywność, czyli wszystko to, co pozwala młodzieży działać i uczyć się poprzez doświadczenie.

Błędem najczęściej popełnianym jest używanie biernych metod nauczania, takich jak wycieczka z przewodnikiem, lekcje, wykłady, prezentacje. Projekty realizowane w ramach Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży powinny cechować wyjątkowa aktywność i pomysłowość. Zwiedzanie miasta może odbyć się w ramach wcześniej opracowanej gry miejskiej. Poznanie historii danego kraju można zorganizować za pomocą odkrywczych podchodów na terenie ośrodka. Zapoznanie z rówieśnikiem nie musi odbywać się w oficjalnej formie; można do tego wykorzystać materiały plastyczne, multimedialne czy nawet pantomimę.

*Edukacja pozaformalna to
w istocie praktyczna nauka
życia – różnych jego aspektów.*

To od Was zależy, jak zorganizujecie wraz z młodzieżą te kilka miesięcy wspólnej pracy nad międzynarodowym projektem. Ważne, by młodzież była jej aktywnym uczestnikiem.

Zapamiętaj!!!

- ▶ *uczenie się w ramach edukacji pozaformalnej ma charakter intencjonalny i dobrowolny,*
- ▶ *edukacja odbywa się w różnych środowiskach i sytuacjach, w których szkolenie i uczenie się nie muszą być jedyną lub najważniejszą formą zajęć,*
- ▶ *zabawa to także nauka! Tak nakieruj młodzież, aby bawiąc się, nabywała nową wiedzę, kompetencje, umiejętności,*
- ▶ *uczestnicy powinni w osobie koordynatora mieć wsparcie,*
- ▶ *zajęcia mogą być prowadzone przez osoby zawodowo zajmujące się ułatwianiem procesu uczenia się – tzw. zawodowych „mediatorów uczenia się” (ang. learning facilitators) (np. trenerów młodzieżowych/osoby pracujące z młodzieżą) lub wolontariuszy (np. liderów młodzieżowych lub trenerów młodzieżowych)*
- ▶ *uczestnik młodzieżowy to również dobry nauczyciel!*
- ▶ *zajęcia mają charakter planowany, ale ich struktura rzadko odzwierciedla tradycyjny rytm nauki czy podział na przedmioty w programie nauczania, posiada raczej naturalną spontaniczność w procesie realizacji,*
- ▶ *edukacja pozaformalna to zaplanowany proces,*
- ▶ *każde zajęcia powinny zostać poddane ewaluacji – tylko wówczas z pozornej zabawy można wyciągnąć wyjątkowe wnioski i rekomendacje na przyszłość.*

3.

*Edukacja
międzykulturowa*

N

iewątpliwie projekty dofinansowywane przez Fundusz posiadają aspekt międzykulturowy, który jest jednym z głównych priorytetów Funduszu. Polska i Litwa posiadają bogatą wspólną historię postrzeganą w różny sposób. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Funduszu mają na celu prowadzenie dialogu międzykulturowego i międzyetnicznego, a tym samym dążenie do porozumienia, likwidowanie stereotypów i uprzedzeń w postrzeganiu wspólnej historii, a także wypracowywanie wspólnej międzykulturowej przyszłości. Profesor Jerzy Nikitorowicz w jednej ze swoich publikacji odpowiedział na pytanie, czym się różni wielokulturowość od międzykulturowości. Napisał on, że wielokulturowość jest faktem, a międzykulturowość zadaniem – i to jest główny cel, jaki przyświeca polsko-litewskim projektom. Aby lepiej zrozumieć, czym jest edukacja międzykulturowa, kilka słów o tym, czym jest kultura, jakie zjawiska zachodzą, gdy spotykamy odmiennie kulturową osobę, oraz jak moderować nasze spotkanie, by przyniosło obu stronom jak najwięcej korzyści.

Kultura i jej różnorodność

Definicji kultury jest ogrom. Każdy wkłada w tę definicję cząstkę swojej kultury, sposobu jej rozumienia i spojrzenia na nią. Można ją np. pojmować jako dobra materialne wytworzone przez dane społeczeństwo. Nas jednak będzie interesowało inne spojrzenie na kulturę – pojmowaną jako złożoną całość, cywilizację, która obejmuje wiedzę, wierzenia, sztukę, moralność, prawa, obyczaje oraz zdolności i nawyki nabyte przez ludzi jako członków społeczeństwa. Ta antropologiczna wizja kultury pozwoli nam zrozumieć i przedstawić zjawiska, które zachodzą przy spotkaniu dwóch bardzo różnych kultur.

Często, gdy młodzież spotyka się z rówieśnikami z innego kraju, uwidaczniają się różnice w wartościach, zwyczajach i normach. Może to skutkować szeregiem nieporozumień, poczuciem odmienności, irytacji, a nawet stresem. Uczucia, które towarzyszą takim spotkaniom, nazywane są szokiem kulturowym. Warto zapoznać się z tym pojęciem i próbować niwelować skutki tego zjawiska poprzez budowanie zaufania, akceptację, zrozumienie drugiego człowieka.

Ciekawą definicję kultury przekazuje nam także psychologia międzykulturowa, dla której pojęcie to oznacza system wartości, norm i zachowań, a także sposobów komunikacji, charakterystyczny dla konkretnych grup. Gdy dochodzi do spotkania dwóch kultur, uwidaczniają się różnice kulturowe w wyżej wymienionych obszarach. Efektem takich różnic może być postrzeganie człowieka tylko poprzez pryzmat tego, co się widzi. Koncepcja kultury jako góry lodowej pokazuje nam, jak postrzegamy odmiennie kulturowego człowieka, uświadamiając nam, że pod tym, co widzimy może kryć się o wiele więcej.

Koncepcja kultury jako góry lodowej

*Sztuki piękne. Literatura.
Dramat. Muzyka klasyczna.
Muzyka pop. Tańce ludowe.
Gry. Kuchnia. Styl ubierania się*

**GŁÓWNI
W ŚWIADOMOŚCI**

Koncepcja skromności. Pojęcie piękna. Ideały kierujące wychowaniem dzieci. Rodowody. Kosmologia. Stosunek do zwierząt. Wzorce stosunków z przełożonymi/podwładnymi. Definicja grzechu. Sposoby uwodzenia. Pojęcie sprawiedliwości. Bodźce mobilizujące do pracy. Koncepcja przywództwa. Tempo pracy. Wzorce grupowego podejmowania decyzji. Pojęcie czystości. Postawy wobec osób będących na utrzymaniu. Teoria chorób. Strategia rozwiązywania problemów. Koncepcja mobilności społecznej. Porozumiewanie się wzrokowe. Rola a status według wieku, płci, klasy, pokrewieństwa itp. Definicja szaleństwa. Istota przyjaźni. Koncepcja „ja”. Wzorce percepcji wzrokowej. Język ciała. Mimika. Koncepcje logiki i zasadności. Wzorce kontrolowania emocji. Wzorce prowadzenia rozmowy w różnych kontekstach społecznych. Koncepcja przeszłości i przyszłości. Porządkowanie czasu. Preferowanie konkurencji lub współpracy. Częstotliwość interakcji społecznych. Koncepcje dojrzewania. Aranżacja przestrzeni itp.

**GŁÓWNI
POZA
ŚWIADOMOŚCIĄ**

Źródło: *Uczenie się międzykulturowe. Pakiet szkoleniowy nr 4, Rada Europy i Komisja Europejska*

Poznanie drugiego człowieka

W trakcie projektu należy zadbać o to, aby uczestnicy naprawdę dobrze poznali swoich rówieśników z innego kraju. Aby poznali nie tylko ich kuchnię, muzykę, sposób mówienia, ale także porozmawiali na temat ich wartości, stosunku do innych kultur, wzorców.

Poprzez złe postrzeganie drugiej kultury, jej historii, wartości często rodzą się stereotypy i uprzedzenia, z którymi należy walczyć poprzez uświadamianie właśnie tego, co niewidoczne, wyjaśnianie tego, co nie zostało powiedziane, tylko ocenione na podstawie tego, co widzimy. Stereotypy uruchamiają się w naszym umyśle automatycznie. Stanowią uproszczony, zgeneralizowany obraz grupy ludzi, której przypisujemy pewne cechy psychologiczne. Mechanizm powstawania i funkcjonowania stereotypów sprawia, że są one niezwykle trudne do zmiany i bardzo łatwe do uruchomienia. Kontakty międzykulturowe są z pewnością bardzo narażone na działanie stereotypów, ale jednocześnie tworzą dobre warunki do ich przełamywania. Same stereotypy nie są jeszcze niebezpieczne, jednak fakt, że zaraz po nich mogą się uruchomić w naszym umyśle uprzedzenia, a z nich dyskryminacja – nakazuje mieć stereotypy pod kontrolą. Oznacza to, że należy być świadomym mechanizmu ich powstawania i funkcjonowania oraz ich konsekwencji, a także mieć wgląd w treść swoich własnych przekonań na temat przedstawicieli innych kultur. Posługiwanie się i uleganie stereotypom przyczynia się w znacznym stopniu do utrudnienia lub nawet uniemożliwienia skutecznej komunikacji międzykulturowej. (PAJP, cz. 2.; Edukacja międzykulturowa, cz. 2., Warszawa)

Zadaniem twórców międzykulturowych projektów jest organizacja procesu uczenia się międzykulturowego, tak aby niwelować negatywne skutki spotkania się dwóch kultur, a przede wszystkim rozwijać porozumienie i dialog międzykulturowy. Uczenie się międzykulturowe można nazwać zatem procesem wzajemnego uczenia się od siebie, tak aby móc rozwijać swoje zdolności zachowania się w środowisku międzykulturowym. Warto zatem poświęcić czas w trakcie przygotowania, implementacji i ewaluacji, aby:

➤ **przeprowadzić refleksję nad własnym tłem kulturowym – tym, co chce się przekazać kolegom z innego kraju. Pozwoli Wam to w trakcie projektu odkryć różnice i podobieństwa międzykulturowe,**

- ▶ *nauczyć się zrozumienia dla obcych kultur – osiąść umiejętność zmiany sposobu patrzenia w różnych kontekstach kulturowych,*
- ▶ *odkryć różnice i podobieństwa w zachowaniach, obyczajach, tradycjach, wartościach, sposobach komunikacji i innych obszarach, które identyfikują kulturowo dany naród,*
- ▶ *rozróżnić kulturę i dostrzec indywidualność poza kulturą, tak aby nie pomijać nietypowych rzeczy charakteryzujących daną kulturę,*
- ▶ *rozвивać otwartość, a także stawianie granic w stosunku do innych kultur i poszanowanie tego, co dla danej kultury jest wartością, z uwzględnieniem i akceptacją różnic,*
- ▶ *uwzględnić aspekty społeczno-polityczne i prowadzić prawdziwy partnerski dialog.*

Wspólny punkt widzenia!

Należy pamiętać, że uczenie się międzykulturowe jest procesem wielostronnym i nie wystarczy sam kontakt z inną kulturą, by ten proces się rozpoczął. Ważne jest wsparcie pedagogiczne, stworzenie odpowiednich warunków, dobre zrozumienie pojęcia nauczanie międzykulturowe oraz ciągły rozwój. To właśnie zadaniem koordynatorów/opiekunów jest zapoznanie młodzieży z kulturowym aspektem projektu, przygotowanie jej do spotkania z rówieśnikami z innego kraju.

✘ Najczęściej popełniane błędy!!!

Utożsamianie spotkania dwóch różnych kultur z edukacją międzykulturową.

Stosowanie biernych metod poznawania tradycji i kultury, takich jak np. wycieczki do muzeów.

Brak przygotowania uczestników na spotkanie innej kultury.

Brak poszanowania dla zwyczajów, np. żywieniowych, narzucanie innej kultury w codziennym życiu.

Tworzenie na siłę grup mieszanych i niebranie przy tym pod uwagę „szoku kulturowego”.

Utożsamianie edukacji międzykulturowej tylko z poznaniem historii i tradycji innego kraju.

4.

*Równe
partnerstwo*

N

ieodzownym elementem projektów jest partnerstwo polsko-litewskie podejmowane w celu realizacji wspólnych działań. Jest to jeden z wymogów formalnych, a także jakościowych. Nie wystarczy posiadać organizację partnerską i dobrze wypełnioną deklarację (wymóg formalny), aby dobrze realizować projekt. Ważnym elementem jest tak zwane equal partnership, czyli równe partnerstwo, na bazie którego wspólnie należy zbudować temat, cele i działania projektu.

Równe partnerstwo to jedna z głównych zasad Funduszu, która opiera wszystkie działania projektowe na równej odpowiedzialności względem partnerów. Obie organizacje, niezależnie, czy jest to organizacja koordynująca, czy partnerska, powinny mieć zbliżony wkład merytoryczny, logistyczny w tworzenie i realizację projektu. Pozwala to na poznanie organizacji partnerskiej, zbudowanie zaufania, dzielenie się doświadczeniem oraz wypracowanie wielu nowych rozwiązań.

Warto zatem na początku znajomości poświęcić czas na wypracowanie sobie dobrego kontaktu oraz wspólne rozumienie celów projektu. Im częstszy kontakt, tym większa szansa, że dobrze określicie swoje zadania. Należy pamiętać, że działania obu grup partnerskich powinny być widoczne na każdym etapie projektu, przy: przygotowaniach, implementacji, ewaluacji, upowszechnianiu rezultatów projektu. Tylko wówczas obalicie stereotypowe podejście do partnerstwa jako roli gospodarza i gościa.

Najtrudniejszy jest pierwszy projekt. Jeżeli mamy już doświadczenie w prowadzeniu projektów i rzetelnie wywiązujemy się z ustalonych wspólnie działań, zaufanie drugiej strony przychodzi samo. Realizacja projektu obejmuje szereg działań, których nie wolno pomijać w kontaktach z organizacją partnerską. Ta współpraca rozpoczyna się przy powstawaniu projektu, na etapie przygotowań, gdzie niezbędne jest zaplanowanie wspólnych działań, poznanie oczekiwań, wysłuchania potrzeb, poznanie metod pracy. Czas poświęcony organizacji partnerskiej i właściwe poprowadzenie projektu pozwolą na zdobycie zaufania w oczach „partnera” i z pewnością zaowocują współpracą w przyszłości – wyjaśnia Małgorzata Hałuszczak, koordynatorka projektu „Wspólne korzenie”.

Gość i gospodarz – to stereotypowe patrzenie na role organizacji partnerskich.

Zgrana grupa

Budowanie zespołu złożonego z dwóch różniących się kulturowo grup to nie lada wyzwanie. Dlatego tak ważne jest zrozumienie edukacji międzykulturowej w odniesieniu do równego partnerstwa. Zgrany zespół tylko wówczas będzie dobrze funkcjonował, gdy zapewnimy mu zarówno takie same przywileje, jak i obowiązki oraz warunki, w których jego członkowie w pełni będą mogli się poznać i zintegrować. Warto etap poznawania się rozpocząć już w ramach przygotowań. Internet stwarza w obecnych czasach możliwości, w których ludzie bez problemu za pomocą „sieci” nawiązują przyjaźnie. Będzie to dobry START oraz ciekawe podsycanie atmosfery przed głównym spotkaniem.

Ważnym elementem jest również zapewnienie grupie takich samych, dobrych warunków w trakcie realizacji projektu. Często spotykamy się z pytaniem dotyczącym noclegu w domach rodzinnych uczestników projektu. Formalnie nie ma takiego zakazu. Należy jednak wziąć pod uwagę, czy taka forma noclegu sprzyja integracji i budowaniu grupy jako ciągłemu procesowi. Staramy się namawiać organizacje, aby szukały dla obu grup tanich, ale dobrych miejsc na nocleg oraz realizację działań. Ponadto nie każdy z uczestników może mieć warunki domowe pozwalające mu przyjąć kolegę z Litwy czy z Polski. Takie działanie może mieć charakter wykluczający, a to jest niezgodne z zasadami edukacji pozaformalnej i celami Funduszu. Wspólne nieograniczone przebywanie w swoim towarzystwie, nawet do późnych godzin nocnych, cementuje kontakty, pozwala odkrywać podobieństwa i różnice oraz poznawać zachowania i zwyczaje. Warto zainwestować czas w poszukiwanie takiego miejsca – czy nie jest to idealne zadanie właśnie dla młodzieży?

Dobrym sposobem poznania swoich partnerów są także różnego rodzaju gry i zabawy budujące grupę. Warto przygotować jakieś ciekawe zabawy, które pomogą Wam się poznać, zbudować zaufanie, sprawdzić, kto w grupie jest liderem, a przy okazji spędzić miło czas, budując silny zespół. Lider wśród mło-

dzieży nie tylko pełni rolę cementującą grupę, ale także potrafi aktywizować. Warto znaleźć takich naturalnych liderów i wykorzystać ich potencjał.

Wizyta przygotowawcza – spotkanie na szczycie!

W ramach projektów Funduszu można zrealizować wraz z partnerem tak zwaną wizytę przygotowawczą. Jest to dwudniowe spotkanie odbywające się w miejscu, w którym zaplanowaliście działania, w celu zapoznania się i omówienia najważniejszych aspektów projektu, między innymi takich jak:

- ▶ obowiązki formalne grup partnerskich,*
- ▶ dogranie szczegółów realizacji zaplanowanego harmonogramu,*
- ▶ podział zadań,*
- ▶ sposób komunikacji grup,*
- ▶ wizja lokalna ośrodka,*
- ▶ wstępne wyłonienie liderów młodzieżowych,*
- ▶ inne ważne działania.*

Wizyta przygotowawcza powinna odbyć się przed realizacją działań właściwych, ale nie za wcześnie i nie za późno. Termin wizyty powinien być tak dopasowany do działań, aby grupa swobodnie zdążyła przygotować się na spotkanie. W wizycie przygotowawczej zawsze powinien brać udział przedstawiciel młodzieży, pozwala to aktywnie włączać młode osoby i dawać im do zrozumienia, że jest to ich projekt, za który są odpowiedzialne. Celem wizyty przygotowawczej jest ułatwienie nowo poznanym partnerom współpracy, tak żeby przebiegła ona bez zakłóceń, w atmosferze partnerstwa.

Budując równe partnerstwo, pamiętajcie o:

- rzetelnej informacji,*
- regularnym kontakcie,*
- współdecydowaniu,*
- tworzeniu projektu razem z organizacją partnerską,*
- współodpowiedzialności,*
- umiejętności kompromisu,*
- poznaniu potrzeb organizacji partnerskiej,*
- solidności w działaniach,*
- zaufaniu,*
- podziale obowiązków,*
- docenianiu działań, zarówno swoich, jak i partnera,*
- wspólnym przyjmowaniu niepowodzeń,*
- jasnym wyrażaniu swoich oczekiwań,*
- stałym kontakcie.*

5.

Upowszechnianie
rezultatów

Od 2015 roku upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektów stało się jednym z sześciu głównych kryteriów jakości projektów Funduszu. Ma to na celu pokazanie, że realizowane przedsięwzięcia to nie wyjazdy turystyczne, a realne projekty edukacyjne, z których wynikają ciekawe i wartościowe rezultaty.

Korzyści z dobrze zaplanowanych działań są ogromne. Wśród nich znajdziemy przede wszystkim zwiększenie prestiżu organizacji, rozszerzenie wpływu, kreowanie wizerunku eksperta, dzielenie się wiedzą czy budowanie bazy know-how.

Komisja Europejska (*Przewodnik programu Erasmus+*) definiuje upowszechnianie jako *rozprzestrzenianie rezultatów na szeroką skalę. Obejmuje ono rozpowszechnianie w jak największym stopniu informacji na temat sukcesów i wyników projektu*. Rozpowszechnianie jest dla nas ważn, ponieważ ma ono wpływ na inne organizacje i przyczynia się do zwiększenia prestiżu organizacji realizującej projekt.

Rezultaty

Najważniejszym elementem budowania strategii upowszechniania jest dobre określenie rezultatów. Rezultaty będą się różniły w zależności od rodzaju projektu. Mogą być dostępne produkty, takie jak programy nauczania, badania, sprawozdania, materiały, wydarzenia lub strony internetowe; wyniki mogą także oznaczać wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, partnerów lub inne zainteresowane strony uczestniczące w projekcie.

Rezultaty muszą być planowane już na początku projektu. Dzięki temu możesz w sprawny i przewidywalny sposób kierować projektem i go realizować. Pamiętaj, że rezultaty odnoszą się do indywidualnego człowieka, ale także do organizacji.

REZULTATY

- MIĘKKIE
- TWARDE (PRODUKT)
- INDYWIDUALNE
- ORGANIZACYJNE

Kim są odbiorcy Waszych sukcesów

W każdej strategii promocyjnej (niezależnie, czy to strategia informacyjna, czy upowszechniająca) określenie grupy docelowej to najważniejsze i najtrudniejsze zadanie. Grupy można, a nawet trzeba określić szczegółowo, tak aby poznać je doskonale, co ułatwi nam później dobór narzędzi i komunikatu.

Przy analizowaniu grupy warto zwrócić uwagę na:

- *pochodzenie geograficzne (poziom geograficzny), np. wieś, miasto, środowisko lokalne, regionalne, krajowe, a może poziom europejski;*
- *status, np. współpracownik, partner, władza lokalna, media;*
- *wiek odbiorców;*
- *nawyki związane z użytkowaniem mediów, np. odbiorcy Internetu, czytelnicy gazet itp.*

Warto poświęcić więcej czasu na analizę grupy, ponieważ źle dobrane narzędzie względem grup to strata naszego czasu i pracy.

Narzędzia

W obecnych czasach istnieje wiele możliwości rozpowszechniania i wykorzystania wyników. Podczas oceny doceniane będą kreatywność i innowacyjność. Warto czasami skupić się na dwóch, trzech narzędziach lub jednym, ale konkretnym, niż planować mnóstwo mało atrakcyjnych narzędzi.

Do tej pory beneficjenci stosowali następujące narzędzia:

- *strony internetowe projektu,*
- *media społecznościowe,*
- *artykuły w prasie drukowanej,*
- *media i produkty audiowizualne, jak radio, telewizja,*
- *filmy reklamowe,*

- ▶ *albumy zdjęciowe,*
- ▶ *spotkania z kluczowymi zainteresowanymi stronami i wizyty u nich,*
- ▶ *specjalnie zorganizowane wydarzenia umożliwiające dyskusję, takie jak sesje informacyjne, warsztaty,*
- ▶ *seminaria, szkolenia,*
- ▶ *wystawy,*
- ▶ *imprezy publiczne.*

Dane narzędzie musi zostać dostosowane do odpowiedniej grupy odbiorców. Inne narzędzie wybierzemy w momencie, gdy będziemy chcieli się pochwalić sukcesem w urzędzie miasta, a inaczej wśród rówieśników. Inne narzędzie dobierzemy dla grupy organizacji usytuowanych na wsi, inaczej w Warszawie. Dlatego poznanie grupy jest dla nas bardzo ważne.

Wiadomość przewodnia

Ostatnim ważnym elementem upowszechniania i wykorzystywania jest treść, wiadomość, jaką chcemy przekazać. To właśnie ona rozróżnia nam widoczność (promocje projektu) od upowszechniania rezultatów (promocje rezultatów). Podczas widoczności będziemy prezentować wiadomości na temat projektu takie jak: datę, miejsce, organizatora, plan, przebieg, sponsorów. W trakcie upowszechniania będziemy zawsze skupiać się na sukcesach, rezultatach projektów. I koło się zamyka, ponieważ wracamy do początku, czyli do naszych rezultatów.

Przykłady narzędzi stosowanych w ramach upowszechniania rezultatów

Opis projektu:

szkolenie na temat edukacji międzykulturowej

Rezultat:

opracowanie minilekcji na temat edukacji

Upowszechnianie:

przeprowadzenie lekcji w szkołach w swojej społeczności lokalnej, wydanie broszury ze scenariuszami, rozesłanie jej do szkół, organizacji

Opis projektu:

taneczna wymiana młodzieżowa

Rezultat:

przygotowanie wspólnie wymyślonego polsko-litewskiego tańca

Upowszechnianie:

prezentacja podczas imprezy cyklicznej, nagranie filmu ukazującego projekt, jego wartości oraz wymyślony taniec

Opis projektu:

wymiana młodzieżowa z elementami muzycznymi

Rezultat:

nagrana piosenka

Upowszechnianie:

napisanie artykułu na temat wartości i rezultatów projektu oraz załączenie płyty, wystawa fotograficzna przedstawiająca za pomocą zdjęć i słów rezultaty projektu, jego sukcesy

Opis projektu:

spotkanie kucharskie młodych Polaków i Litwinów

Rezultat:

przygotowanie przepisów i dań

Upowszechnianie:

organizacja spotkania podsumowującego projekt dla społeczności lokalnej, z degustacją potraw oraz opowieściami o rezultatach i sukcesach, wydanie broszury, która zostanie rozesłana do innych szkół

Opis projektu:

wymiana dobrych praktyk z zakresu pracy z młodzieżą z mniejszymi szansami

Rezultat:

nauka nowych metod pracy

Upowszechnianie:

przeprowadzenie szkoleń dla liderów i pracowników młodzieżowych zaangażowanych w pracę z młodzieżą z mniejszymi szansami w zaprzyjaźnionych organizacjach

Opis projektu:

festiwal kultur

Rezultat:

poznanie kultury i tradycji sąsiedniego kraju

Upowszechnianie:

organizacja dni otwartych na temat Litwy, w trakcie których promować można informacje na temat kraju, języka litewskiego, kuchni, tradycji itp.

Należy pamiętać, że w promocji rezultatów najważniejsza jest treść przesłania.

Jeżeli promujesz przebieg projektu, np. wystawę tylko ze zdjęciami, to promujesz projekt, a nie upowszechniasz rezultaty. Natomiast jeżeli do wystawy zostaną dodane odpowiednie komentarze wyjaśniające użytkownikowi, co jest na zdjęciu, a w szczególności opisujące efekty przedsięwzięcia, to będzie to promowanie, upowszechnianie rezultatów.

Więcej informacji na temat upowszechniania rezultatów znajdziesz w publikacji „DEOR bez tajemnic, czyli jak promować rezultaty projektów, aby inni na tym skorzystali”.

Lista kontrolna!

Sprawdź, czy wszystko zaplanowałeś i wykonałeś, tak jak trzeba!

Przygotowanie (rok przed wydarzeniem)

- ✓ *Stworzenie młodzieżowej grupy projektowej,*
- ✓ *Wypracowanie pomysłu razem z młodzieżą,*
- ✓ *Szukanie organizacji partnerskiej,*
- ✓ *Spotkanie przygotowawcze z partnerem (jeśli to możliwe),*
- ✓ *Wspólne planowanie projektu:*
 - *temat,*
 - *cele,*
 - *uczestnicy,*
 - *metody działania,*
 - *czas/miejsce,*
 - *wstępna wersja harmonogramu,*
 - *budżet,*
 - *podział obowiązków,*
- ✓ *Określenie i zaplanowanie rezultatów,*
- ✓ *Pisanie wniosku (Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży),*
- ✓ *Złożenie wniosku w ramach konkursu,*
- ✓ *Stała komunikacja pomiędzy partnerami.*

Przygotowanie (do pół roku przed wydarzeniem)

- ✓ Poinformowanie partnera o ewentualnym dofinansowaniu lub przyczynie odrzucenia wniosku,
- ✓ Rezerwacja zakwaterowania i transportu,
- ✓ Wizyta przygotowawcza,
- ✓ Przekazanie należnej kwoty na przygotowanie grupy,
- ✓ Wspólne dopracowanie programu:
 - temat,
 - cele,
 - działania,
 - metody,
 - materiały,
- ✓ Zapewnienie szkolenia dla liderów/opiekunów/facilitatorów w zakresie odpowiednich kompetencji,
- ✓ Przygotowanie (i aktywny udział) uczestników,
- ✓ Wykupienie polisy,
- ✓ Ustalenia dotyczące podróży,
- ✓ Zorganizowanie materiałów,
- ✓ Wysłanie listu z ostatnimi informacjami i szczegółami dojazdu,
- ✓ Przygotowanie miejsca spotkania.

6.

*Problemy i ich
rozwiązania*

P

roblemów się nie uniknie. Każdy, kto chce zrealizować projekt, wie, że nigdy nie da się wypełnić 100% zaplanowanych działań. Najważniejsze jest jednak, aby nie dać się zwariować i zdrowo podchodzić do zaistniałych sytuacji. Spory sukces w pokonywaniu problemów osiągniecie, gdy przyłożycie się do porządnego zaplanowania projektu wraz z młodzieżą i organizacją partnerską. Poniżej przedstawiamy problemy najczęściej występujące przy przygotowaniu i realizacji projektu.

Młodzież jest słabo zainteresowana włączeniem się w tworzenie i realizację projektu

Przekonajcie młodzież, że to od niej zależy, jak projekt będzie „wyglądał”, jak będzie realizowany. Uświadomcie jej, że im bardziej innowacyjne podejście do tematu, celów i priorytetów Funduszu, tym większe szanse na otrzymanie dofinansowania. Wyjaśnijcie, czym jest projekt i co może jej dać. Pamiętajcie, że oprócz edukacyjnego charakteru projekt posiada również funkcję integracyjną, a także rywkową (wspólne gry i zabawy).

Młodzież nie zna Funduszu i jego działań

Stwórzcie młodzieży warunki, w których zapozna się z Funduszem, a przede wszystkim z projektami, które Fundusz realizuje. Materiały znajdziecie na www.plf.org.pl.

Za trudne zadania dla młodych ludzi

W pierwszej kolejności przedstawcie młodym uczestnikom, jakiego rodzaju zadania są do wykonania w projekcie. Uświadomcie im, jakie konsekwencje wiążą się z niezrealizowaniem lub błędnym zrealizowaniem zadania. Pozwólcie im zdecydować o swoich obowiązkach. Jeżeli natomiast jesteście pewni, że młodzież nie powinna realizować jakiegoś zadania, np. księgowość projektu, aspekty prawne, ponieważ się na tym nie zna bądź ma za mało lat, postarajcie się jej to wytłumaczyć i znaleźć zadania, z którymi na pewno sobie poradzi.

W projekt jest zaangażowana większa grupa młodzieży niż ta, która ma możliwość wyjazdu

To trudna decyzja. Należy wybrać tych, którzy Waszym zdaniem brali udział w tworzeniu projektu na najwyższym poziomie. Ważne jest, aby pozostałych członków grupy nie pozostawić „z niczym”. Zaproponujcie im inny program, np. „Młodzież w działaniu”, i tym razem dopilnujcie, aby to właśnie oni pojechali na wymianę.

W trakcie projektu spadł zapał do realizacji działań

Dzięki ewaluacji codziennej powinniście dowiedzieć się, jaki jest powód takiego zachowania. Następnie porozmawiajcie z młodzieżą i podejmijcie decyzję, co konstruktywnego należy uczynić, aby „power” powrócił.

Młodzież w trakcie projektu zapomniała o swojej roli „organizatora”

Na samym początku pamiętajcie, aby stworzyć z uczestnikami pewnego rodzaju „kontakt”, w którym oni sami

określą swoje potrzeby, oczekiwania, ale także zasady i reguły panujące podczas projektu. Ważne jest również, aby uczestnicy rozumieli, czym jest uczestnictwo. Spróbujcie porozmawiać z nimi o tym, stwórzcie własną definicję aktywnego uczestnictwa.

Młodzież zgłasza zmęczenie

Planując projekt wraz z młodzieżą, pamiętajcie o jej „mocach przerobowych”. Nie organizujcie projektu w okresie matur, jeżeli Waszymi uczestnikami są maturzyści. Pamiętajcie, że czas świąteczny to także obowiązki dla młodych ludzi. Najważniejsze jednak jest to, aby pamiętać, że jeżeli młody człowiek zgłasza Wam, że jest zmęczony, należy dać mu odpocząć! Wypoczęta młodzież to aktywna młodzież.

Uczestnicy chcą w trakcie projektu zmieniać jego zawartość

Uczestnicy są organizatorami i należy szanować ich zdanie. Jeżeli zmiany programu podyktowane są ewaluacją i uzasadnioną decyzją oraz podnoszą poziom projektu bądź go usprawniają – pozwólcie im na to. Projekty z problemami są bardzo cenne, jeżeli niosą ze sobą nowe umiejętności, kompetencje. Projekty realizowane w 100% są nierealne.

Grupa nie może się ze sobą porozumieć, co wpływa na poziom jej aktywności

Często się zdarza, że młodzież nie do końca jest w stanie się dogadać między sobą, a co dopiero z koordynatorem (nauczycielem, wychowawcą itd.). Ważne, aby grupa zrozumiała, czym jest demokracja i wspólne decydowanie. Warto także obserwować grupę, może są wśród niej naturalni liderzy młodzieżowi, którzy zapanują nad nią.

Występują problemy w porozumiewaniu się z organizacją partnerską

czasami warto rozpocząć nawiązywanie kontaktu od nowa. Postawić na szczerość i otwartość. Zapytać przedstawicieli organizacji partnerskiej, w czym tkwi problem. Podstawą jest jednak ustalenie wspólnych oczekiwań i obowiązków, jak też samo zrozumienie, że obie organizacje są gospodarzami projektu. Warto czasami spisać sobie umowę, nawet w oficjalnej formie, czasami takie pismo sprawia, że organizacje od razu czują się pewniej.

Organizacja partnerska wycofała się tuż przed złożeniem wniosku lub w trakcie projektu

Jeżeli istnieje jeszcze szansa na znalezienie nowej, to będzie to wyjątek i tym razem zaproponujcie nowej organizacji to, co macie do zaoferowania, uprzedzając, że będzie mogła wprowadzać zmiany oraz dodawać nowości. We wniosku należy przedstawić sytuację, tak by eksperci go oceniający wiedzieli, co się w ramach partnerstwa rzeczywiście dzieje.

Przygotowane menu nie smakuje uczestnikom

Podstawowe pytanie: czy wcześniej ustalaliście z nimi menu. Żywność jest jednym z podstawowych elementów różnic kulturowych. Warto wcześniej ustalić indywidualne preferencje uczestników, tak by nie być zaskoczonym w trakcie projektu.

Organizacja partnerska przyjęła postawę roszczeniową

Postawa ta jest zazwyczaj powodem niedookreślenia ról w trakcie przygotowań projektu. Już na samym początku zadбайcie o to, by wyjaśnić partnerowi, czym jest realizacja wspólnego projektu i jakie wiążą się z nią obowiązki oraz przywileje.

7.

*Ciekawe
gry i zabawy*

Tytuł: *Z wizytą u Albatrosów*

Cel:

Skonfrontowanie uczestników z sytuacją, w której po raz pierwszy spotykają się z nową kulturą, z zachowaniem, doświadczeniem itp. Pokazanie, jak łatwo jest nam źle interpretować inne, dziwne dla nas zachowania i zwyczaje oraz jak różne i skomplikowane mogą być inne kultury

Najlepiej 15 do 20 uczestników

Miseczka do mycia rąk, jakiś napój, jedzenie, prześcieradło na ubranie dla pana i pani Albatros, krzesła, świece, inne dodatki typu kadzidła itp.

Zależnie od liczby uczestników, od 1 do 1,5 godziny

Autor: nieznan

Opis:

Ćwiczenie dzieli się na części: pierwsza obejmuje prezentację ceremoniałów powitalnych Albatrosów pomiędzy sobą oraz gośćmi; druga część to dyskusja dotycząca tego, co uczestnicy zaobserwowali i jak się czuli. W czasie trwania pierwszej części żaden z uczestników nie może się odezwać.

Wybrana wcześniej dwójka uczestników zostaje parą państwa Albatrosów, którzy będą u siebie przyjmować gości. Goście, czyli pozostali uczestnicy, nie są wcześniej informowani o tradycjach i zwyczajach Albatrosów. Parami wchodzi na przyjęcie do Albatrosów. Kobiętom sugeruje się zdjęcie butów, mężczyźni pozostają w obuwiu. Wszyscy zajmują miejsca wyznaczone przez gospodarzy: mężczyźni siadają na krzesłach, kobiety na podłodze obok (ważne, aby siadały na stopach, nie po turecku). Pani Albatros częstuje gości wcześniej przygotowanym jedzeniem: mężczyznom podaje je ręką do ust, kobietom pozwala, aby brały dania same, swoimi rękoma. Od czasu do czasu pan Albatros dotyka głową swojej żony ziemi. W czasie przyjęcia państwo Albatrosowie obchodzą gości siedzących w kręgu, obserwując ich dokładnie z tyłu i wymieniając niezrozumiałe dla gości uwagi.

W czasie drugiej części wszyscy razem w kręgu omawiają zaistniałą sytuację, zastanawiając się, jak się czuli, co ich zdaniem się wydarzyło, co było powodem takich zachowań. Pod koniec państwo Albatrosowie wyjawiają, że w ich kulturze kobieta jest istotą wyższą, a rzeczą o największej wartości jest ziemia i tylko kobiety – jako istoty wyższe – mogą bezpośrednio jej dotykać. Stąd tylko one mogą chodzić bez obuwia, a mężczyźni, gdy chcą dotknąć ziemi, mogą to zrobić wyłącznie za pośrednictwem głowy żony. Z tego też powodu tylko kobiety mogą siadać bezpośrednio na ziemi, a mężczyźni wyłącznie na krzesłach. Ponadto rzeczą bardzo ważną, zaraz po ziemi, jest jedzenie, dlatego też znów wyłącznie kobiety – jako wyższe istoty – mogą dotykać go bezpośrednio, a mężczyźni muszą mieć podawane potrawy do ust. W kulturze Albatrosów im kobieta ma większe stopy, tym jest piękniejsza, dlatego Albatrosowie obchodzili gości z tyłu, by ocenić stopy kobiet.

Po przeprowadzeniu tego ćwiczenia należy szukać podobieństw w życiu codziennym.

Tytuł:

Most

Cel:

Zdobycie umiejętności dobrej współpracy w grupie, dobrej komunikacji

Co najmniej 6 uczestników

Dwa krzesła z oparciem dla każdej grupy, sznurek, surowe jajka, taśma klejąca, nożyczki, miski, kilka starych gazet, łyżeczki, szczypcy

30 minut

Autor: nieznanym

Opis:

Jajka oblepione taśmą klejącą wiszą (na wysokości około pół metra) na sznurku, który jest naciągnięty pomiędzy dwoma oparciami krzesel. Pod jajkami jest umieszczona miska. Każda z grup ma za zadanie wymyśleć, jak jajko powinno znaleźć się w misce bez rozbicia.

Realizacja:

Grupę dzielimy na równe podgrupy. W zależności od liczby grup przygotowujemy odpowiednie miejsce do pracy dla każdej z nich. Krzesła powinny być oddalone od siebie na odległość 1 metra, sznurek napinamy pomiędzy oparciami krzesel, a w środku liny umieszczamy jajko przyklejone taśmą klejącą (15 cm od sznurka). Miskę umieszczamy dokładnie pod jajkiem.

Podsumowanie:

Należy poprosić grupę, aby opisała swoją współpracę przy przygotowywaniu wspólnej pracy. Czy każdy mógł przedstawić swój pomysł? Czy czuł się dobrze w grupie? Czy czuł się potrzebny? Czy był aktywnym członkiem grupy? Czy był dobry podział pracy? Czy dobrze rozplanowano zadania w czasie? Trzeba poprowadzić dyskusję w stronę sytuacji krytycznych, które mogą zaistnieć w grupie przy podobnych zadaniach, z wyraźnym zaznaczeniem, jak ważna jest praca grupowa w takich chwilach.

Tytuł:

Empatia

Cel:

Umiejętność wczucia się w sytuację „innego”

Parzysta liczba uczestników

Kartki z pytaniami

20 minut

Autor: nieznanym

Opis:

Gracze siadają parami naprzeciwko siebie, podczas gry nie można rozmawiać ani komunikować się w inny sposób. Każdy z graczy dostaje zestaw pytań, na które musi odpowiedzieć pisemnie w ciągu 5 minut tak, jak odpowiedziałby jego partner, ale nie może się z nim komunikować. Musi „wczuć się”

w sytuację swojego rozmówcy, jego tok myślenia i intuicyjnie odgadnąć jego odpowiedzi. Po 5 minutach gracze mogą już rozmawiać i sprawdzić trafność odpowiedzi rozmówcy oraz pokazać sobie wzajemnie odpowiedzi, a więc ujawnić swoje przyzwyczajenia lub nawyki. Po dalszych 5 minutach ogólnie wszystkim przedstawia się pytania i odpowiedzi.

Pytania:

1. Jaka jest narodowość Twojego rozmówcy?
2. Czy lubi słodczyce?
3. Czy wybrałby się w podróż dookoła świata na łodzi z grupą innych osób?
4. Czy lubi głośne towarzystwo?
5. Woli wino czy piwo?
6. Czy ma białą bieliznę?
7. Jakimi językami mówi?
8. Czy nosi szkła kontaktowe?
9. Czy pracuje z młodzieżą?
10. Czy jest wegetarianinem?
11. Jaki kolor lubi?
12. Czy ma dzieci?
13. Jaki rodzaj sztuki lubi?
14. Czy pił mleko jako dziecko?

Tytuł:

Zaczarowane pudełko

Cel:

Integracja uczestników, przełamanie barier, poznanie różnic i podobieństw między sobą

Dowolna

Pudełko z lusterkim przyczepionym na dnie

1 minuta na uczestnika

Autor: nieznan

Opis:

Każdy z uczestników jest proszony o podejście do pudełka, zajrzenie do środka i powiedzenie miłej rzeczy o osobie, której obraz jest umieszczony na dnie pudełka, BEZ mówienia głośno o tym, czyj obraz zobaczył. Ponieważ w pudełku znajduje się lusterko, każda osoba będzie musiała powiedzieć jedną miłą rzecz na temat siebie samego, w czym jest dobra, co lubi. Zdanie powinno rozpoczynać się w formie: „Osoba, którą widzę...”, tak by nie zdradzić, co w środku widać.

Pod koniec ćwiczenia trener może podsumować, że widać, iż w grupie mamy wiele utalentowanych/interesujących osób posiadających dużo dobrych cech i że wszyscy uczestnicy podczas dalszego spotkania będą mogli wykorzystać te swoje cechy, o których mówili.

Tytuł:

Portrety

Cel:

Rozpoznanie potencjału i możliwości grupy

Dowolna

Tekturowe ramki do zdjęć, wydrukowane fotografie uczestników wykonane na przykład przy okazji integracji lub na etapie przygotowań w grupach narodowych

1 minuta na uczestnika

Autor: nieznan

Opis:

Z tekturek i zdjęć należy stworzyć portret. Kolejną czynnością jest dopisanie/dorysowanie przez każdego uczestnika do swojego portretu tego, co w sobie ceni, lubi najbardziej lub w czym się czuje dobrze. Portrety można wywiesić na ścianie, tak aby z każdym dniem, gdy uczestnik odkryje swoje talenty lub gdy inni je odkrywają, móc dorysowywać kolejne „ordery”. Warto zrobić duże ramki i zdjęcia.

Tytuł: *Prawda i kłamstwa*

Cel: *Poznawanie się, budowanie grupy*

Dowolna

Całość zabawy około 30 minut

Autor: nieznanym

Opis: Należy podzielić uczestników na 4-5 grup po około 5 osób (w zależności od potrzeb). Każda osoba w zespole wymyśla trzy historie z życia wzięte, które mogą być związane z projektem bądź życiem osobistym. Dwie z nich muszą być prawdziwe, a jedna powinna być kłamstwem. Zadaniem reszty grupy jest odgadnięcie, która historia jest kłamstwem. Zespół może zadać opowiadającemu maksymalnie 3 pytania. Na podsumowanie zadania można w celu refleksji opowiedzieć jedną z najbardziej niesamowitych i nieprawdopodobnych historii, jakie wydarzyły się w życiu uczestników.

Tytuł: *Ukradnij klucze*

Cel: *Poznawanie się, budowanie grupy, zdobywania zaufania*

Dowolna

Krzesło, pistolet na wodę, zwinięte skarpety

Całość zabawy około 30 minut

Autor: nieznanym

Opis:

Grupa siedzi w kole, na środku stawia się krzesło, na którym zasiada wybrana osoba z zasłoniętymi oczyma, z pistoletem na wodę w jednej ręce i parą skarpet w drugiej. Pod krzesłem kładzie się klucze. Zadanie polega na tym, aby ukraść klucze spod krzesła w taki sposób, by nie zostać oblanym wodą lub uderzonym skarpetami. Grupa powinna zachowywać się cicho, a obrońca kluczy powinien nasłuchiwać. Do kradzieży kluczy zawsze powinna podchodzić jedna lub maksymalnie dwie osoby na raz. Osobę na krześle można zmieniać na przykład na tego, kto został złapany.

II wersja zabawy

Siedzący na krześle może mieć jednego radcę, który stoi poza kołem i mu doradza, wskazuje, gdzie są potencjalni złodzieje (dwie osoby na raz).

Po zakończonej zabawie powinna odbyć się ewaluacja gry. Warto zapytać o to, jak czuła się osoba, która nie wiedziała, co się wokół niej działo; czy radca jej pomagał, czy może przeszkadzał i dlaczego.

Literatura:

- ▶ *Doświadczać uczenia. Materiały pokonferencyjne, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji*
- ▶ *Edukacja międzykulturowa – pakiet edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu. Część 2., Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji*
- ▶ *Ewaluacja w pracy metodą projektu – pakiet edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu. Część 4., Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji*
- ▶ *Ewaluacja edukacyjna w pracy z młodzieżą. Pakiet szkoleniowy nr 10, Rada Europy i Komisja Europejska*
- ▶ *Have your say! Manual on the revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, European Youth Centre 2005*
- ▶ *Integracja społeczna. Pakiet szkoleniowy nr 8, Rada Europy i Komisja Europejska*
- ▶ *Kompas. Edukacja o prawach człowieka w pracy z młodzieżą, praca zbiorowa, Council of Europe*
- ▶ *Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life, Rada Europy i Komisja Europejska*
- ▶ *Uczenie się międzykulturowe. Pakiet szkoleniowy nr 4, Rada Europy i Komisja Europejska*
- ▶ *Uczestnictwo młodzieży – pakiet edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu. Część 1., Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji*
- ▶ *What works in youth participation? Case studies from around the world, Youth Service America*
- ▶ *Zarządzanie projektem. Pakiet szkoleniowy nr 7, Rada Europy i Komisja Europejska*

Część 2

*Przygotowywanie
polsko-litewskich
projektów młodzieżowych*

O Funduszu

Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży wspiera finansowo i merytorycznie realizację pomysłów młodych ludzi – dofinansowuje wymiany, seminaria i szkolenia. Powstał z inicjatywy rządów Polski i Litwy, które dostrzegają szczególną rolę młodego pokolenia w budowaniu relacji międzynarodowych. Swoją działalność rozpoczął 1 czerwca 2007 roku pod honorowym patronatem premierów obydwu państw. Fundusz wspiera działania z zakresu edukacji pozaformalnej i międzykulturowej. Dzięki realizacji wspólnych projektów młodzi Polacy i Litwini odkrywają własne korzenie i przełamują stereotypy narodowe.

Działania Funduszu podzielone są na dwa formaty (o tym poniżej) i obejmują wymiany młodzieżowe, szkolenia, seminaria, wizyty studyjne, projekty informacyjne i inne spotkania młodzieżowe, które wprowadzają uczestników w tematykę edukacji pozaformalnej i międzykulturowej oraz uczą, jak zarządzać projektem młodzieżowym.

Koordynacją i promocją Funduszu na terenie Polski i Litwy zajmują się narodowe instytucje zarządzające, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w Warszawie oraz Departament Spraw Młodzieży przy Ministerstwie Opieki Socjalnej i Pracy w Wilnie.

Cele i zadania

Głównymi celami Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży są:

- kształtowanie wzajemnych stosunków międzynarodowych,
- inspirowanie młodzieży i osób pracujących z młodzieżą do wspólnych działań, które pozwolą na wzajemne zbliżenie się,
- odkrywanie wspólnych korzeni,
- niwelowanie uprzedzeń i stereotypów w postrzeganiu wspólnej historii i we współczesnych relacjach,
- stworzenie ram organizacyjno-prawnych dla skuteczniejszego wspierania wymian młodzieży.

Priorytety

Komitet Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży ustala priorytety roczne. To one determinują charakter i tematykę projektu, uwzględniając potrzeby edukacyjne, kulturowe i społeczne współpracy polsko-litewskiej.

Formy dofinansowania

Możliwe jest otrzymanie dofinansowania projektów składanych w ramach dwóch określonych formatów projektowych.

Format 1. obejmuje takie projekty, jak:

→ wymiany młodzieży polskiej i litewskiej.

Format 2. obejmuje:

- seminaria i szkolenia, których celem jest wymiana i rozpowszechnianie przykładów dobrej praktyki między polskimi i litewskimi organizacjami realizującymi politykę młodzieżową i pracującymi z młodzieżą,
- imprezy, spotkania, konferencje i inne inicjatywy młodzieży polskiej i litewskiej,
- projekty informacyjne oraz publikacje, których celem jest inspirowanie współpracy kulturalnej, propagowanie tolerancji, lepszego zrozumienia i poznania się pomiędzy młodzieżą polską i litewską,
- wizyty studyjne mające na celu poznanie zasad funkcjonowania organizacji i instytucji na Litwie oraz w Polsce.

Termin składania wniosków

Konkurs projektów ogłaszany jest przez instytucje zarządzające (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Polska i Departament ds. Młodzieży – Litwa) raz do roku w jednym wspólnie ustalonym terminie. Wyżej wspomniane instytucje mogą ogłosić konkurs dodatkowy, jeżeli środki finansowe przeznaczone na dany rok nie zostaną wykorzystane.

Kto może składać wnioski

Podmiotem uprawnionym do składania wniosków mogą być osoby prawne, posiadające doświadczenie w dziedzinie pracy z młodzieżą. Według formy prawnej mogą to być instytucje oświatowe, publiczne oraz organizacje pozarządowe, z wyłączeniem podmiotów komercyjnych nastawionych na zysk. Ta sama zasada dotyczy organizacji partnerskich.

Kto może uczestniczyć w projektach

Udział w projektach przeznaczony jest dla młodzieży polskiej i litewskiej w wieku 13 do 30 lat. Ze względu na dolną granicę wieku uczestników przewiduje się udział osób powyżej 30. roku życia w roli opiekuna bądź lidera (dotyczy wymian młodzieżowych).

W projektach formatu 2. mogą także wziąć udział osoby powyżej 30. roku życia będące pracownikami młodzieżowymi.

Produkt końcowy

W wyniku partnerstwa polsko-litewskiego powinien powstać projekt wymiany młodzieżowej bądź inny:

- uwzględniający roczne priorytety i cele Funduszu,
- oparty na współpracy organizacji,
- bazujący na udziale młodzieży na każdym etapie tworzenia projektu (pomysł, przygotowanie, realizacja, ewaluacja),
- odwołujący się do zasad edukacji pozaformalnej,
- oparty na idei uczenia się międzykulturowego,
- aktywnie upowszechniający zaplanowane rezultaty.

Informacje o terminach i zasadach składania wniosków znajdują się na stronie internetowej: www.plf.org.pl

1.

*Polsko-litewskie projekty młodzieżowe
– krok po kroku*

P

raca nad projektem składa się głównie z czterech etapów. Są to: **definicja (klaryfikacja), przygotowanie, wdrożenie i ewaluacja.** Po ewaluacji następuje upowszechnianie rezultatów wypracowanych w trakcie projektu, co również zostanie przybliżone. Przydatne w zbliżaniu się do celu, a czasem wręcz konieczne, są korekty, zmiany, które pozwolą doprowadzić projekt do końca na wysokim poziomie.

1.1. Zdefiniowanie projektu

Etap ten dotyczy pierwszej fazy projektu: określasz, o czym jest Twój projekt, i opracowujesz jego główne aspekty. Obejmuje to następujące zadania:

- *zgrupowanie uczestników młodzieżowych chętnych do przygotowania i realizacji projektu,*
- *wy-myślenie pomysłu na projekt,*
- *znalezienie odpowiedniej organizacji partnerskiej,*
- *wypracowanie pomiędzy partnerami wstępnego planu akcji,*
- *wyklarowanie celów i tematu projektu,*
- *opracowanie wstępnego podziału obowiązków,*
- *tworzenie wstępnej wersji programu i planu finansowego,*
- *zebranie pierwszych pomysłów, jak można później wykorzystać i nagłośnić rezultaty projektu.*

Zwieńczeniem tego etapu jest **złożenie wniosku**.

Należy pamiętać, że projekty młodzieżowe nie mogą być wymyślane i pisane „dla młodzieży”, a z jej uczestnictwem! Aktywne uczestnictwo to jedno z najważniejszych kryteriów jakościowych projektu.

Partnerstwo to kolejne kryterium jakości, które jest rdzeniem dobrego projektu. To od dobrej współpracy zależy w dużej mierze sukces przedsięwzięcia. W polsko-litewskich projektach nie ma gospodarza i gościa. Obie grupy mają się czuć jak gospodarze i w równej mierze uczestniczyć w przygotowaniu i realizacji projektu!

Konkurs w Funduszu ogłaszany jest raz do roku. Nie przegap terminu! Wszystkie informacje znajdziesz na stronie www.plf.org.pl w zakładce Konkurs wniosków. Zapraszamy do zapisania się do naszego newslettera, wówczas informacje o konkursie z innymi cennymi uwagami otrzymasz jako pierwszy!

1.2. Przygotowanie projektu

Drugi etap obejmuje wszystko, co musi zostać przygotowane i zorganizowane przed rozpoczęciem projektu wymiany młodzieży:

- *określenie potrzeb i źródła finansowania,*
- *przygotowywanie grup młodzieżowych do wspólnego spotkania,*
- *dopracowanie szczegółów programu,*
- *organizacja wizyty przygotowawczej,*
- *organizacja logistyczna przedsięwzięcia – transport, materiały, ubezpieczenie.*

Bardzo ważną kwestią jest podtrzymanie komunikacji pomiędzy partnerami. Rezultatem tego etapu jest bardzo konkretny plan akcji, podział obowiązków, zasady współpracy.

Warto w trakcie przygotowań podpisać umowę pomiędzy organizacjami partnerskimi, tak aby na tym etapie załatwić wszystkie sprawy związane z przekazaniem finansów czy podziałem obowiązków. Umowa musi określać obowiązki i prawa obu stron!

1.3. Przeprowadzenie projektu

Na tym etapie nacisk kładziony jest na sam międzykulturowy projekt młodzieży. Twój projekt może składać się z pojedynczego działania, jak na przykład wymiany młodzieży, szkoleń, seminariów, czy też z różnych działań, tj. spotkań i warsztatów projektu inicjatyw młodzieżowych. Konkretnie zadania muszą zostać przeprowadzone zgodnie z programem i planem akcji. O tym, jakie możliwości daje Fundusz, już w następnym rozdziale.

Kluczowe pytanie brzmi: **jak monitorować ten proces razem z Twoim partnerem?** Regularne refleksje i ewaluacje procesu pomagają utrzymać właściwy kurs projektu. W razie potrzeby zespół koordynatorów i/lub grupa liderów/facilitatorów razem z uczestnikami musi zmienić swój plan stosownie do nowych okoliczności. Nie należy bać się zmian, jeżeli wprowadzają porządek i ułatwiają proces bądź podnoszą jakość działań.

Koniec tego etapu często wyznacza finałowe wydarzenie projektu młodzieżowego, np. wystawa fotograficzna, przedstawienie teatralne, wydarzenie muzyczne czy też impreza pożegnalna uczestników, podczas której prezentowane są różne rezultaty projektu.

1.4. Ewaluacja projektu

Ostatni etap to finalizowanie wyników, podsumowywanie rezultatów i procesu, a także zamykanie projektu. W tym miejscu należy uwzględnić takie zadania, jak:

- *podsumowanie procesu i wyników projektu,*
- *napisanie raportów (merytorycznego i finansowego),*
- *opublikowanie wyników (dokumentacji, produktu, np. zdjęć, klipów wideo czy płyty z muzyką).*

Oczywiście nie zapomnij o uczczeniu swojego sukcesu i podziękowaniu wszystkim tym, którzy się do niego przyczynili.

Ewaluacja to pewnego rodzaju podsumowanie projektu, poszczególnych działań i wyciągnięcie wniosków. Może być:

- *codzienna,*
- *połówkowa,*
- *kończąca.*

Aby dobrze przeprowadzić ewaluację, warto na początku spotkania określić oczekiwania wobec niego. Pozwoli to na końcu projektu sprawdzić, czy zostały one spełnione.

Wykorzystuje się ją także do podsumowania konkretnych działań czy warsztatów planowanych na dany dzień. Pomaga to dobrze kierować daną metodą oraz ocenić, czy została wdrożona zgodnie z jej celem. Dodatkowo pomaga młodym ludziom zrozumieć rzeczy, o których wcześniej niekoniecznie pomyśleli. Warto dopasowywać ewaluację do grupy, tak aby była ona nie tylko pożyteczna, ale także atrakcyjna.

2.

Formaty polsko-litewskich projektów młodzieżowych

K

orzenie międzynarodowych spotkań młodzieży sięgają końca II wojny światowej. Główną motywacją do organizowania takich spotkań i wymian było pojednanie i porozumienie między narodami. Celami były zatem:

- *pojednanie pomiędzy wcześniej walczącymi ze sobą krajami,*
- *międzynarodowe porozumienie między krajami,*
- *przełamywanie uprzedzeń.*

Powstał szereg podmiotów, które organizowały projekty wymiany młodzieży, aby osiągnąć te cele, m.in. American Field Service (AFS), Youth for Understanding (YFU), International Christian Youth Exchange (ICJA), International Youth Community Services (IJGD). Wiele z nich działa na poziomie międzynarodowym, inne – jak np. Polsko-Niemiecka Wymiana Młodzieży czy Niemiecko-Francuska Wymiana Młodzieży – skupiają się na wymianach bilateralnych.

W 1988 r. powstała pierwsza edycja dzisiejszego programu „Młodzież w działaniu”. Był i jest on skierowany w szczególności do młodych ludzi, do których inne programy wcześniej nie docierały. Od 1 czerwca 2007 r. Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży wspiera działania młodzieży i projekty wymiany pomiędzy Polską i Litwą.

Na przestrzeni lat pierwotne cele przekształciły się w podnoszenie międzykulturowego zrozumienia i międzykulturowego uczenia się. Wielką wagę przykładają do edukacyjnych ram i różnych form (formatów projektowych) spotkań międzynarodowych. Wśród możliwych formatów międzynarodowych wymian młodzieży znajdują się:

- *wymiana (wizyta i rewizyta), np. wymiana szkolna,*
- *(„klasyczna”) wymiana młodzieży (inaczej: spotkanie młodzieży),*
- *zebranie młodzieży,*

- obóz (workcamp),
- wolontariat średnio- i długoterminowy,
- wizyty studyjne,
- inicjatywy młodzieżowe,
- partnerstwa uczenia się,
- staże,
- itp.

Zbieranie pomysłów na Twój projekt międzykulturowy często pokazuje, że niektóre już są powiązane z konkretnym formatem projektu, np. wizyta studyjna dla nauczycieli na temat wielojęzycznych systemów szkolnych, letni obóz dla młodzieży dotyczący wizji Europy, renowacja historycznego zamku podczas międzynarodowego workcampu, spotkanie dwóch klas szkolnych pracujących wspólnie nad polsko-litewską książką kucharską.

W zależności od tego, w ramach jakiego formatu chcesz zrealizować swój pomysł, musisz wybrać organizację finansującą i sprawdzić jej filozofię i zasady

organizowania międzynarodowych projektów młodzieżowych. Nie wszystkie pomysły mogą zostać zrealizowane przez każdy fundusz!

Na kolejnych stronach opiszemy dwa formaty projektowe preferowane przez Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży.

2.1. Format 1. Wymiany młodzieży

Format pierwszy to tylko projekty wymian młodzieżowych. Są krótkoterminowymi spotkaniami dwóch grup w jednym miejscu. Mają cel edukacyjny związany z rozwojem młodych ludzi.

Czas trwania działań: krótki (4-7 dni)

Miejsce: wybrane państwo (tylko jedno, nie ma możliwości przemieszczania się pomiędzy krajami)

Liczba osób: 10-24, w tym maksymalnie 4 opiekunów

Wymiany młodzieży

Wymiany młodzieży dla młodzieży polskiej i litewskiej są bilateralnymi spotkaniami młodych ludzi czy grup młodzieży, pracujących nad wspólnym tematem i wspólnie przeprowadzających projekt.

Celem takiego spotkania jest wymiana myśli, idei, pomysłów pomiędzy młodymi ludźmi, tak aby każdy skorzystał z wiedzy i umiejętności swojego rówieśnika z sąsiedniego kraju.

Wymiany młodzieży nie są ani wizytami wymiany, ani wycieczkami. Wspólny program, w skład którego wchodzi różne działania, jest szansą na zdobycie wartościowego, nieformalnego i międzykulturowego doświadczenia, uczenia się. Wymaga to aktywnego uczestnictwa, które umożliwia młodzieży odkrycie, zgłębienie i porównanie różnych rzeczywistości indywidualnych, społecznych i kulturowych.

W wymianach bardzo ważna jest edukacja rówieśnicza, gdzie uczestnicy mają szansę uczyć się nawzajem, korzystając ze swoich umiejętności i wiedzy. Wymiany dają młodym ludziom nie tylko możliwość wyjazdu za granicę i spotkania rówieśników z innych krajów, lecz także pozwalają im uświadomić sobie indywidualne, społeczne i kulturowe podobieństwa i różnice. Aktywnie ucząc się od siebie, lepiej poznają zarówno kraj i kulturę sąsiada, jak i swoją.

Narzędzia takie jak warsztaty, gry symulacyjne, metody aktywizujące w atrakcyjny sposób pomagają młodzieży wymieniać się swoją wiedzą czy nowymi pomysłami.

W ramach Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży bilateralne wizyty wymiany obejmujące wizytę i rewizytę są wykluczone!

Czego w ramach wymian nie dofinansowujemy:

- wycieczek turystycznych,
- obozów językowych,
- obozów sportowych,
- wymian szkolnych (wizyta – rewizyta),
- workcampów,
- działalności statutowej,
- wizyt studyjnych (to format 2.),
- festiwali, koncertów (to format 2.).

Cechy charakterystyczne, tj. liczba uczestników, liczba dni, zasady finansowania, określone są w corocznym konkursie wniosków. Nie zapomnij sprawdzić, jakie są tegoroczne zasady. Wszystko znajdziesz na www.plf.org.pl w zakładce Konkurs wniosków.

Galeria projektów

Przyjaźń jest magią, więc nie bądźmy Mugolami

Organizator: Zespół Szkół nr 2 w Grębocinie – Gimnazjum nr 2 im. Jana Pawła II w Grębocinie

Organizacja partnerska: Szkoła podstawowa „Gabijos” w Kłajpedzie

Cel: zapoznanie się z tradycjami i codziennym życiem rówieśników z Polski i Litwy

Temat przewodni: Harry Potter

Jak zachęcić trzynastolatków do zaangażowania się w realizację projektu na temat międzykulturowości, tolerancji czy partnerstwa? Wystarczy znaleźć wspólnego dla młodzieży z obu grup bohatera, opracować jego polsko-litewskie przygody i oddać projekt w ręce młodych ludzi.

Magia tego czarującego projektu polegała na wyjątkowej przyjaźni, która została zawarta pomiędzy 13- i 14-latkami. Wszystkim zajęciom w projekcie patronował wspólny książkowy idol uczestników – Harry Potter. Z nim projekt musiał być magiczny i niezwykły!

Zajęcia „Magiczne pismo, czyli jak stworzyć wspólny język”, „Szyfrologia, czyli jak się komunikować mimo barier językowych” oraz „Quidditch, czyli piłka nożna inaczej” to jedne z licznych pomysłów młodych ludzi na poznanie swoich rówieśników i ich zwyczajów. Czasami brakowało tylko czasu, aby móc zrealizować wszystkie pomysły tej magicznej grupy.

Ewelina Miłoń (koordynator Funduszu): Sukces tego projektu polegał na tym, że to uczniowie wybrali wspólny temat. Dzięki ulubionemu bohaterowi realizowali zaplanowane przez siebie zadania z chęcią i wielką motywacją.

Działania młodzieży na rzecz zwalczania rasizmu i ksenofobii

Organizator: Gimnazjum w Szawlach

Organizacja partnerska: Liceum „EKOLA” we Wrocławiu

Cel: zwalczanie rasizmu i ksenofobii

Temat przewodni: dialog międzykulturowy

Wrocławski rynek gościł litewsko-polskie grupy badawcze, przeprowadzające wśród przechodniów ankietę na temat stosunku Polaków do Litwinów. Było to tylko jedno z wielu zadań uczestników wymiany młodzieży, podczas której dzięki wspólnej pracy i zabawie młodzi Litwini i Polacy mieli okazję przełamać stereotypy w myśleniu i postrzeganiu swoich narodowości.

Poważny temat w rękach młodych ludzi zainteresował wielu spacerowiczów, a ich reakcja na zadawane pytania zdziwiła niejednego uczestnika. Żaden przechodzień nie oparł się wnikliwym ankietom i wszyscy ochoczo odpowiadali na pytania. Przechodnie często sami pytali nastolatków, kim są i dlaczego ciekawi ich ten temat, co było dla młodych świetną okazją, by aktywnie promować postawę tolerancji i zwalczania ksenofobii. Następnie w trakcie różnorodnych warsztatów, gier oraz dyskusji wymieniali się opiniami na temat wyników ankiety.

Ewelina Miłoś (koordynator Funduszu): Ważne jest, aby projekt nie został przegadany, ale żeby w rozsądny i ciekawy sposób realizował założone wcześniej cele. Różnorodność metod i ich aktywne formy pomogą zachęcić młodzież nawet do podejmowania trudnych tematów.

2.2. Format 2. Projekty młodzieżowe

Format drugi cechuje duża otwartość na pomysły młodych ludzi. Pomimo pewnej kategorii projektów można zauważyć, że nie ograniczają się one do zamkniętego katalogu. Młodzież może zorganizować prawie wszystko: warsztaty, festiwale, konferencje, happeningi, targi – co tylko zechce.

Cechuje go długoterminowa, systemowa praca, także w grupach narodowych oraz duże oddziaływanie i włączanie społeczności lokalnej.

Czas trwania działań: długi, nawet kilka miesięcy

Miejsce: Polska i Litwa (projekty mogą odbywać się w dwóch państwach)

Liczba osób: grupa inicjatywna minimum 10 osób, odbiorcy – nieograniczona

Seminaria i szkolenia

Seminaria i szkolenia mają na celu osiągnięcie wyższej jakości w pracy z młodzieżą, zarówno w praktyce, jak i na poziomie strategii. Stanowią platformę wymiany i rozpowszechniania przykładów dobrej praktyki pomiędzy polskimi i litewskimi organizacjami.

Seminaria dają uczestnikom możliwość podzielenia się doświadczeniami, wymiany i omówienia dobrej praktyki, zdobycia nowej wiedzy przydatnej w pracy z polsko-litewską młodzieżą.

Szkolenia są edukacyjnymi programami uczenia się w zakresie konkretnych tematów. Umożliwiają uczestnikom nabycie czy pogłębienie konkretnych kompetencji (wiedzy i umiejętności).

Celem seminariów i szkoleń jest pogłębienie wiedzy lub zdobycie nowej.

Spotkania, konferencje

W spotkaniach i konferencjach główną rolę odgrywa młodzież: to ona (grupa inicjatywna) przygotowuje i przeprowadza projekt dla większej liczby odbiorców. Dzięki takim przedsięwzięciom młodzi mają możliwość urzeczywistnienia swoich własnych pomysłów oraz ukazania ich większej grupie odbiorców. Od samego początku są zaangażowani w planowanie, przygotowanie, przeprowadzenie i ewaluację swojego projektu.

Aktywne uczestnictwo daje młodym szansę nabycia ważnego doświadczenia uczenia się poza ramami formalnej edukacji. Pozwala również wyrazić swoje potrzeby i zainteresowania związane z lokalną społecznością czy regionem, a także w kwestiach ogólnoswiatowych. Młodzi uczą się rozwijać swoje pomysły, angażować i motywować innych, inicjować, tworzyć i przeprowadzać własne projekty.

Spotkania mogą dotyczyć różnych sfer życia. Mogą przybrać formę festiwalu ulicznego, wydarzenia muzycznego, wystawy zdjęć, spotkania młodzieży, debaty, badań naukowych, itp.

Ważnym elementem spotkań są praca grupy inicjatywnej na rzecz społeczności lokalnej oraz silnie rozwinięta praca w grupach narodowych, tak aby później móc spotkać się na wspólnym finale.

Projekty informacyjne

W ramach tej formy projektów promuje się i rozpowszechnia informacje na temat polsko-litewskiej pracy z młodzieżą i projektów młodzieżowych. Projekty informacyjne mogą inspirować współpracę międzykulturową, promować tolerancję i lepsze wzajemne zrozumienie pomiędzy młodzieżą polską i litewską.

Narzędziem pracy w projektach informacyjnych może być każde medium, za pomocą którego można przekazywać informacje. Mogą to być strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, wspólna wystawa, eventy promocyjne, spotkania informacyjne itp. Pole do popisu pozostawiamy Tobie!

Wizyty studyjne

Wizyty służą poznaniu miejsca pracy, organizacji w celu przenoszenia dobrych praktyk do własnej organizacji. Mogą wziąć w nich udział nie tylko młodzi ludzie, ale także pracownicy młodzieżowi powyżej 20. roku życia. Ich celem jest dzielenie się wypracowanymi metodami, rozwiązaniami poprzez ich poznanie i obserwację w naturalnym środowisku pracy.

Cechy charakterystyczne, tj. liczba uczestników, liczba dni, zasady finansowania, określone są w corocznym konkursie wniosków. Nie zapomnij sprawdzić, jakie są tegoroczne zasady. Wszystko znajdziesz na www.plf.org.pl w zakładce Konkurs wniosków.

Galeria projektów

Dzieląc wspólną historię i kulturę

Typ projektu: konferencja naukowa

Organizator: Vilnius University International Relations and Political Science Institute Students Association „Re-Publica”

Organizacje partnerskie:

Koło Naukowe Studentów Bałtystyki UW,

VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas (Vilnius University International Relations and Political Science Institute)

Cel: organizacja konferencji naukowej

Fundamentem owocnej pracy pomiędzy organizacjami studenckimi z Warszawy i Wilna było zaangażowanie i inicjatywa polskich studentów bałtystyki, zafascynowanych kulturą i językiem Litwy, którzy w 2006 roku przyjechali na Uniwersytet Wileński z serią prezentacji o polsko-litewskich stereotypach. Tak zaczęła się trwająca już trzy lata przygoda studentów. A to był dopiero początek. Rok później litewscy studenci przyjechali do Warszawy z konferencją „Litwa – bliska i nieznana”.

W październiku 2008 roku podczas trzeciej edycji projektu polscy studenci ponownie odwiedzili Wilno, by razem ze swoimi litewskimi kolegami dyskutować na temat wspólnej historii i kultury obu narodów. Prezentacje zgromadziły publiczność w różnym wieku, a zainteresowanie tematem było olbrzymie i wywoływało gorące dyskusje. Rezultatem projektu było wypracowanie kompromisu: studenci jednym głosem orzekli, że choć pochodzą z dwóch krajów, to łączy ich wspólna historia.

Ewelina Miłoś (koordynator Funduszu): Konferencja naukowa to spotkanie młodych ludzi w celu zorganizowania wykładów i dyskusji. Często błędnie zaliczana jest do formatu 1. – wymian młodzieżowych.

PoLitIca! (Polonia + Lituania + Musica!)

Typ projektu: festiwal

Organizator: Centrum Kultury i Komunikacji w Olicie

Organizacje partnerskie:

1. Dom Kultury Litewskiej w Puńsku
2. Stowarzyszenie „A Priori Projekta!”
3. Organizacja publiczna „Punios ainiai”

Cel: organizacja festiwalu talentów polsko-litewskich

PoLitIca! to wyjątkowy projekt, który w trakcie kilku miesięcy dał młodym ludziom możliwość pokazania swoich różnorodnych umiejętności. W pierwszej fazie projektu młodzi ludzie w swoich krajach zorganizowali casting na młode talenty. Następnie podczas serii koncertów w Suwałkach, Puńsku i Alytus zaprezentowali przeróżne hobby, m.in. wystąpiła pop-punkowa litewska grupa „Nes Taip Geriau”, cyrkowcy, breakdance'owcy, młodzieżowe zespoły jazzowe i zespoły ludowe. Różnorodność dotyczy nie tylko kultury, ale także stylu życia, zainteresowań czy sposobu bycia. Inny sposób patrzenia na świat daje możliwość dzielenia się całkiem odmiennymi doświadczeniami, które wzbogacają ludzi, dając im szansę poznania czegoś nowego, odmiennego, a tym samym atrakcyjnego. Spotkania młodzieży w ramach projektu PoLitIca! pozwoliły stworzyć sieć kontaktów, w której dzielenie się swoimi pasjami stało się czymś naturalnym.

Ewelina Miłoś (koordynator Funduszu): Projekt PoLitIca! jest idealnym przykładem długotrwałej pracy systemowej, która cechuje format 2. Grupy poświęciły czas na spotkania narodowościowe i przygotowanie projektu. Co równie ważne, zaangażowały szeroką grupę społeczności lokalnej i upowszechniły rezultaty.

Czym zatem różni się format drugi od pierwszego? Odpowiedź jest prosta! Celem! W formacie 1. celem będzie wymiana myśli, idei, pomysłów, doświadczeń, zdobycie wiedzy na określony temat poprzez różnorodne narzędzia i metody, jak gry, warsztaty, zabawy edukacyjne. W formacie drugim celem jest konkretne narzędzie, produkt sam w sobie, jak organizacja festiwalu, spotkania, warsztatów, konferencji, szkolenia itp.

Przykłady ciekawych projektów znajdziecie w naszych corocznych raportach z działalności, dostępnych na www.plf.org.pl/publikacje

Rzut oka

Format 1.

Wymiany młodzieży

- *bilateralne spotkania grup młodzieży,*
- *praca nad wspólnym tematem i wspólne przeprowadzanie projektu,*
- *edukacja rówieśnicza.*

Format 2.

Seminaria i szkolenia

- *platformy do wymiany i zdobywania nowej wiedzy przydatnej w budowaniu wspólnej polsko-litewskiej przyjaźni,*
- *dążenie do wyższej jakości w praktyce i strategii pracy z młodzieżą.*

Spotkania, konferencje

- *realizacja pomysłów młodych ludzi (grupy inicjatywnej), tak aby skorzystała na tym także społeczność lokalna, rówieśnicy,*

Projekty informacyjne, wizyty studyjne

- *promowanie i upowszechnianie informacji na temat polsko-litewskiej pracy z młodzieżą i rezultatów projektów młodzieżowych,*
- *dążenie do inspirowania współpracy międzykulturowej, promowania tolerancji i wspierania lepszego zrozumienia pomiędzy młodzieżą polską i litewską,*
- *informacje lub dokumentacja dotycząca dobrych praktyk polsko-litewskiej współpracy w obszarze pracy z młodzieżą.*

3.

Tworzenie programu dla polsko-
litewskich projektów
młodzieżowych

Think
in the last 50
- communication
- media
- professions
- open mind

D

obry program musi spełnić różne kryteria. Powinien:

- *zostać opracowany przez młodzież oraz wspólnie z partnerem,*
- *uwzględniać zainteresowania i oczekiwania wszystkich osób w niego zaangażowanych oraz wychodzić im naprzeciw,*
- *trzymać się podejścia uczenia się nieformalnego i jego metod,*
- *uwzględniać metody edukacji międzykulturowej,*
- *uwzględniać priorytety i cele Funduszu.*

Możesz mieć pewność, że Twoje projekty spełniają kryteria jakości Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży, jeśli uwzględnisz partnerstwo, aktywne zaangażowanie młodzieży (partycypacja młodzieży), uczenie się nieformalne i międzykulturowe. W poniższych sekcjach prezentujemy kilka pomysłów, które mają Ci pomóc w wypracowaniu dobrego programu.

3.1. Temat i zawartość

Spotkanie młodych ludzi z innej kultury – i to wszystko? Skądże! Każdy międzynarodowy projekt młodzieżowy polega na zebraniu młodych ludzi z różnych indywidualnych i kulturowych środowisk. Bez względu na to, czy młodzież dyskutuje o subkulturach, bezrobociu, marzeniach i perspektywach, kwestiach z dziedziny ekologii, zagadnieniach historycznych, miłości, pasjach itp., wspólny temat daje im możliwość wymiany spostrzeżeń, spojrzenia na sprawy z różnych punktów widzenia, odkrywania podobieństw i odmienności. Używając porównania, wspólny temat jest jak dach domu. Pod tym dachem uczestnicy się spotykają, poznają nawzajem i dzielą się poglądami na dany temat.

Temat, który wybierzesz, powinien być interesujący, inspirujący i/lub ambitny. Im bardziej wychodzi naprzeciw zainteresowaniom i potrzebom młodych ludzi, tym łatwiej będzie znaleźć uczestników projektu i urzeczywistnić go. Żeby mieć pewność, że tak się stanie, powinno się jak najwcześniej zaangażować młodzież w rozwijanie i formułowanie odpowiedniego tematu.

Po wybraniu i sformułowaniu wspólnego tematu (i atrakcyjnego tytułu!) można myśleć o działaniach, jakie można podjąć, zajmując się nim. Mogą być to dyskusje, zajęcia w małych grupach, gry symulacyjne, wycieczki, prezentacje, warsztaty praktyczne, sztuki kreatywne itp. Pozwól, aby to uczestnicy zdecydowali, w jakiej formie chcą realizować swój projekt. Możesz mieć wówczas pewność, że będą w niego zaangażowani. Wielu organizatorów decyduje się na widowiskowy finał, np. projekt graffiti, przedstawienie teatralne, wystawę zdjęć, wydarzenie muzyczne, prezentację wideo czy festiwal uliczny. Zazwyczaj działania te są przeprowadzane pod pewnym hasłem, np. przedstawienie teatralne na temat stereotypów, wystawa zdjęć dotycząca tożsamości kulturowej, wydarzenie muzyczne dotyczące subkultur młodzieżowych.

Najczęściej popełnianym błędem jest brak wskazanych we wniosku priorytetów w realnych działaniach projektu. Wnioskodawcy pięknie opisują i wyjaśniają priorytety, niestety gdy przychodzi do zaplanowania konkretnych metod i działań, to o nich zapominają. Trzeba pamiętać, że cele Funduszu i priorytety muszą być odzwierciedlone w działaniach.

3.2. Wypracowanie schematu (the blueprint)

Schemat łączy poszczególne działania w całość. Pozwala uniknąć sytuacji, w której program rozsypuje się na niemające ze sobą nic wspólnego kawałki. Daje Ci punkt ciężkości, fabułę i pomaga stworzyć bardziej holistyczny program.

Schemat może powstać za pomocy powiązań tematycznych (używając „tematu jako dachu”). Inny sposób łączenia różnych działań polega na stylu pracy i stosowanych metodach.

Schematy bazujące na powiązaniach tematycznych

- *Temat może zostać rozbity na dzienne/tygodniowe hasła: projekt na temat wody może każdego dnia dotyczyć innego aspektu, np. woda jako środowisko naturalne, woda jako źródło energii, woda zużywana/marnowana w naszym codziennym życiu itp.*
- *Zasada kręgów na wodzie polega na zgłębianiu najpierw bliższych, a następnie dalszych, bardziej ogólnych aspektów zagadnienia. Na przykład projekt o ekologicznym stylu życia mógłby rozpocząć się od przedstawienia punktów widzenia uczestników, uwzględnić prezentację pracy organizacji goszczącej, przyjrzenie się pewnym inicjatywom promującym różne aspekty ekologii w otoczeniu organizacji goszczącej i zakończyć się dyskusją na temat konsekwencji globalnych.*

- Podejście z zakresu edukacji politycznej przebiega trójstopniowo. Najpierw wyklarowujesz swój pomysł i zbierasz jak najwięcej wiadomości na dany temat. Następnie analizujesz i ewaluujesz te informacje. Wreszcie, na trzecim etapie, na ich bazie planujesz dalsze postępowanie. Inicjatywa młodzieżowa o sposobach wyjścia z bezrobocia mogłaby rozpocząć się od zbadania sytuacji bezrobotnej młodzieży, przejść do tworzenia pomysłów, jak wyjść z takiej sytuacji, co można na koniec pokazać w formie przedstawienia teatralnego w lokalnym ośrodku młodzieżowym.

Schematy oparte na metodologii i/lub używanych metodach

- Każda praca zakłada podział całego projektu na mniejsze części, tzw. kamienie milowe, które złożą się na produkt końcowy. Większość z nich jest równocześnie powiązana z konkretnymi mediami czy twórczymi metodami.
- Praca z mediami, np. filmem, wideo, fotografią, także zakłada pewną procedurę. Wybór tematu i miejsc do zdjęć, robienie zdjęć, wywoływanie ich, wybór fotografii na wystawę, tworzenie nagłówków i/lub opisów, publikowanie ulotek, wreszcie – otwarcie wystawy.
- Praca z użyciem metod kreatywnych, tj. różnych form teatralnych, tańca, muzyki, także nadaje Twojemu projektowi pewną strukturę. Stworzenie ulicznej sztuki teatralnej na temat wykluczenia społecznego mogłoby oznaczać ćwiczenia z improwizacji, napisanie skryptu, uczenie się i odgrywanie ról, zorganizowanie kostiumów i sprzętów, wybranie czasu i miejsca występu. Przedstawienie i zaangażowanie publiczności na ulicach w dyskusję oznaczałyby efekt.

3.3. Wypracowanie fabuły (the plot)

Tak jak w filmie, fabuła daje projektowi siłę napędową, utrzymuje ciekawość i motywację na wysokim poziomie. Można do tego dojść, stosując niektóre z następujących pomysłów:

- Można opracować program w konwencji poszukiwania skarbów czy zestawu zagadek. Każdego dnia uczestnicy odkrywają część skarbu czy rozwiązują część zagadki. Dopiero na końcu wydarzenia uzyskują pełny obraz.
- Podobnym pomysłem jest odkrywanie czy badanie śladów, np. z użyciem zdjęć można prześledzić różne ślady historyczne, wpływy żydowskie, korzenie kulturowe itp.
- Jeszcze innym sposobem jest połączenie różnych działań z opowieścią czy baśnią. Gry, zwłaszcza ćwiczenia dotyczące budowania zespołu, odnoszą się do opowieści stanowiącej wyzwanie dla ducha drużyny. Możesz zorganizować też cały szereg gier.
- Praca nad projektem ze swoimi kamieniami milowymi i produktem końcowym również może posłużyć za fabułę. Wielu organizatorów umożliwia swoim uczestnikom równoległą pracę z użyciem różnych mediów. Grupy robocze zajmują się tym samym tematem, ale pracują nad nim z zastosowaniem innych metod, np. form teatralnych, tańca, muzyki. Wspólna prezentacja na koniec może być gwoździem programu.

3.4. Rzeczy jasne i oczywiste

Na koniec kilka pomniejszych rzeczy, o których należałoby wspomnieć. Są oczywiste, jakkolwiek nie można ich zaniedbać, planując program. Należy:

- przygotować uczestników przed danym działaniem,
- krótko omówić plan dnia i przewidziane zadania,
- zachęcić do codziennych refleksji, aby dać uczestnikom i zespołowi możliwość zrewidowania, co się wydarzyło, oraz – jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowania programu,

- zmieniać i utrzymywać równowagę pomiędzy sposobami pracy, np. formy i metody pracy, akcja i odpoczynek, grupy narodowe i mieszane międzynarodowe itp.,
- na koniec zebrać doświadczenia i rezultaty pracy oraz przedstawić je np. w postaci tematycznego posiłku, teleturnieju, wystawy fotograficznej, spektaklu teatralnego/filmowego/muzycznego w celu wymiany osiągniętych rezultatów i dla uczczenia sukcesu,
- zapewnić ewaluację w środku i na końcu projektu, tak aby lepiej monitorować proces i zmieniać jego kierunek, a także po to, żeby ulepszyć swój kolejny projekt z młodzieżą,
- ewaluować poszczególne zadania, działania,
- zaplanować działania uzupełniające udostępniające wyniki projektu innym zainteresowanym osobom.

Lista kontrolna

Szczegóły środowiskowe i techniczne

Gdzie (miasto, wieś, ośrodek itd.) i kiedy projekt będzie realizowany?

.....

Jakie są warunki (zakwaterowanie, jedzenie, infrastruktura itp.)?

.....

Ile osób weźmie udział w projekcie (uczestnicy, facylitatorzy, eksperci, prowadzący warsztaty, tłumacze itd.)?

.....

Temat i treść

Czy temat i treść są wyraźnie zdefiniowane?

.....

Czy temat i treść są motywujące dla grupy docelowej Twojego projektu?

.....

W jaki sposób grupa docelowa może uczestniczyć w wyborze oraz tworzeniu tematu i treści projektu?

.....

Uczestnicy

Z jakiego środowiska kulturowego, społecznego wywodzi się Twoja grupa docelowa?

.....

Czym w szczególności interesuje się ta młodzież?

.....

Jakie są konsekwencje zainteresowań młodzieży i tego, skąd się wywodzą, dla planowania i przeprowadzania tego projektu?

.....

Czy Twoi uczestnicy nie potrzebują specjalnych warunków związanych z nawykami żywieniowymi czy przekonaniami religijnymi itp.?

.....

Cele i ich realizacja

Jakie cele powinny zostać osiągnięte za pomocą Twojego projektu?

.....

Jakie będą rezultaty na koniec działania?

.....

Jak chcesz osiągnąć te cele i rezultaty ze swoją grupą docelową?

.....

Jakie dodatkowe zasoby (wsparcie) są potrzebne?

.....

Jakie treści trzeba przygotować wcześniej?

.....

Czy jest równowaga pomiędzy działaniami programu a czasem wolnym?

.....

Czy jest równowaga pomiędzy pracą nad głównym tematem a czasem na poznawanie się oraz dzielenie swoimi osobistymi i kulturowymi doświadczeniami?

.....

Przydatne linki

- *Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży – Polska*
www.plf.org.pl
- *Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży – Litwa*
www.ltpjaunimas.lt, www.jrd.lt
- *Narodowa Agencja Programu Erasmus+ w Polsce*
www.erasmusplus.org.pl
- *Polska Rada Organizacji Młodzieżowych*
www.prom.info.pl
- *Litewska Rada Młodzieży (odpowiednik Narodowej Agencji Programu „Młodzież w działaniu” na Litwie)* www.lijot.lt

SALTO-YOUTH

SALTO organizuje i koordynuje corocznie ponad 20 szkoleń. Pracuje także nad innymi użytecznymi narzędziami warsztatowymi w pracy z młodzieżą w Europie. Oferuje newsletter, publikacje i narzędzia (skrzynka z narzędziami szkoleniowymi).
<http://www.salto-youth.net/>

TRAINING-YOUTH.NET

Kładzie nacisk na rozwój możliwości szkoleniowych, przygotowuje publikacje dostępne on-line dla trenerów i osób pracujących z młodzieżą z zakresu: zarządzania organizacją, metodologii w nauce języków, zarządzania projektami, uczenia się międzykulturowego, międzynarodowego wolontariatu, niezbędni-ka szkoleniowego itp. http://www.youth-partnership.net/youth-partnership/publications/T-kits/T_kits

Eurodesk

Sieć Informacji Młodzieżowej w Europie. Pomaga znaleźć odpowiedź na pytania dotyczące aktywności młodych osób oraz znaleźć organizacje partnerskie. Jest także dobrym źródłem informacji na temat polityki młodzieżowej.

<http://www.eurodesk.pl>

<http://www.eurodesk.lt>

„Jakość, a nie jakoś”

Publikacja została stworzona na podstawie materiałów nadesłanych przez koordynatorów oraz wypracowanych podczas corocznego spotkania ewaluacyjnego 2010 dla koordynatorów i liderów, w którym udział wzięli: Wojciech Michalski (Soleckie Centrum Kultury), Elżbieta Nowicka-Różycka (Stowarzyszenie Razem Łatwiej), Magdalena Albrycht (grupa nieformalna przy Stowarzyszeniu Rozwoju i Integracji Młodzieży STRIM), Oktawia Gorzeńska (Gimnazjum nr 1 im. Gdyńskich Harcerzy II Rzeczypospolitej Polskiej w Gdyni), Urszula Marzęda (SOSW dla Dzieci i Młodzieży Słabowidzącej z Lublina), Małgorzata Osak (Stowarzyszenie Inicjatyw Młodzieżowych z Gdańska), Agnieszka Stefańska (Zespół Szkół Samochodowo-Budowlanych z Częstochowy), Marcin Stożek (Klub Młodzieżowy INSTALL), Ewa Piaseczna-Donhöfner (Fundacja na rzecz Pomocy Dzieciom z Krakowa), Irena Pęcak (Fundacja na rzecz Pomocy Dzieciom z Krakowa), Zbigniew Darda (Dom Kultury „Zacisze” z Warszawy), Sylwia Łozińska (Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Chojnie), Barbara Dudek (Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Brzozowie), Natalia Wolanin (Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Brzozowie), Mariola Piasecka (Gimnazjum w Janikowie), Jerzy Liszewski (Miasteckie Stowarzyszenie Oświatowe), Leszek Szymaniewski (Hufiec ZHP Ostrołęka), Marcin Duraj (Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Sosnowcu), Bożena Lasota (Zespół Szkół Technicznych i Licealnych w Sosnowcu), Ewa Czaplejewicz (grupa nieformalna „Cztery Żywioly” przy Urzędzie Gminy Łukta), Małgorzata Hałuszczak (Fundacja Open Future z Olsztyna), Agnieszka Mróz (Centrum Współpracy Młodzieży z Gdyni), Jarosław Wygnański (Stowarzyszenie Kultury Ludowej „Kundzia”).

„Przygotowanie polsko-litewskich projektów młodzieżowych”

Autorzy: Michael Kimmig, Ewelina Miłoś

Redaktor: Ewelina Miłoś

Korekta: Paulina Piechocka

Opracowanie graficzne: RZECZYOBRAZKOWE.PL

Autorzy zdjęć: archiwum FRSE

Druk: Drukarnia i Agencja Wydawnicza „ARGI”

Nakład: 500 egz.

ISBN: 978-83-64032-49-3

Wydawca:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji,

Narodowa Instytucja Zarządzająca Polsko-Litewskim Funduszem Wymiany Młodzieży

ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa

www.frse.org.pl, kontakt@frse.org.pl

www.plf.org.pl, plf@frse.org.pl

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Warszawa 2014

*Narodowe Instytucje
Zarządzające*

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
ul. Mokotowska 43, 00-551 Warszawa
Tel. + 48 022 4631 000
faks + 48 022 4631 025
kontakt@frse.org.pl
www.frse.org.pl

Departament ds. Młodzieży
przy Ministerstwie Opieki Socjalnej i Pracy
Sodų 15, LT-01313 Wilno
Tel. +370 5 249 7002
Fax +370 5 249 6354
info@jrd.lt; www.jrd.lt